

Eerste voortgangsrapportage 2025

***Eerste
voortgangsrapportage
2025***

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Programma's	6
1 Leefomgeving	7
1.1 Openbare ruimte	7
1.2 Verkeer, parkeren en mobiliteit	10
2 Vitale stad	17
2.1 Wonen en ruimtelijke ontwikkeling	17
2.2 Binnenstadseconomie en bedrijventerreinen	21
2.3 Cultuur, cultuurhistorie, recreatie en toerisme, evenementen en citymarketing	25
2.4 Klimaat, duurzaamheid en energie	28
3 Mens en Samenleving	33
3.1 Zorg, participatie en zelfredzaamheid	33
3.2 Jeugd en onderwijs	40
3.3 Sport, gezondheid en bewegen	46
4 Inwoners	52
4.1 Veiligheid	52
4.2 Wijkgericht werken, inwonerparticipatie en regionale samenwerking	56
Algemene baten en lasten	61
Paragrafen	63
Onderhoud kapitaalgoederen	64
Bedrijfsvoering	67
1 Robuust financieel beleid	67
2 Dienstverlening en gemeentelijke organisatie	69
Gerealiseerde acties coalitieakkoord	72
Begrotingswijziging	76

Inleiding

Voor u ligt de eerste voortgangsrapportage van 2025. Uit deze rapportage over de status van de voorgenomen acties uit de begroting blijkt dat we mooi op koers liggen!

1. Leefomgeving

Op veel fronten wordt er gewerkt aan een aantrekkelijke gemeente. Denk aan de aanpak van bijplaatsingen, het renoveren van plantvakken en het opknappen van fietspaden. Sinds 6 januari 2025 is de binnenstad autoluw. De buitenruimte in de binnenstad wordt met de herinrichting steeds groener en aantrekkelijker.

De Raad heeft een variant gekozen voor een nieuwe westelijke ontsluiting naar de A15. Dit alternatief werken we nu technisch en financieel verder uit. Ook het ontwerp voor de rondweg Passewaaij bereiden we

voor. In regionaal verband maken we ons sterk voor een goede bereikbaarheid via de A15, het spoor en per fiets.

2. Vitale Stad

We onderzoeken wat er nodig is om naar de 50.000 inwoners te groeien. Intussen zijn we volop bezig met diverse bouw- en woonprojecten; eerst het Veilingkwartier en snel daarachteraan Lingehoven en de uitbreiding van Passewaaij. Er is veel aandacht voor de huisvesting van internationale werknemers en opvang van Oekraïense vluchtelingen.

Voor de herinrichting Burense Poort wordt het ontwerp verfijnd, zodat de inrichting eind 2025 kan beginnen. Er zijn stappen genomen om de coffeeshops te verplaatsen naar de Rivierenlandlaan. Op Medel Afronding zijn voor de laatste twee

beschikbare kavels optie- koopovereenkomsten gesloten

Het Flipje- en Streekmuseum heeft zijn vaste expositie uitgebreid met verhalen over de Prehistorie en Oudheid, inclusief vondsten uit Medel. Rondom het thema '6000 jaar leven in Tiel' vinden allerlei activiteiten plaats.

Grote evenementen, zoals het Fruitcorso en Appelpop krijgen extra steun. Tielenaren hebben massaal gekozen voor een mooie muurschildering op de Agnietenhof.

Ook op het gebied van duurzaamheid staan we niet stil. Inwoners en bedrijven worden geholpen via het Energieloket en het DOE-energieloket. De realisatie van de Medel Energy Hub is begonnen. We werken aan het warmteprogramma. De kaders voor plaatsing van windmolens en zonnepanelen zijn vastgesteld zodat initiatieven hierop beoordeeld kunnen worden.

3. Mens en Samenleving

Onze inwoners kunnen rekenen op de juiste ondersteuning. De meest kwetsbare inwoners helpen we door in te zetten op preventie en vroegsignalering. Zo subsidiëren we activiteiten die eenzaamheid voorkomen en is Tiel nu officieel een 'Dementievriendelijke gemeente'. Preventie van geldzorgen krijgt extra aandacht en dat werkt. Mensen melden zich eerder en het aantal mensen dat zich meldt voor hulp bij schulden blijft stabiel.

Op veel terreinen vinden initiatieven plaats om onze jeugd een goede start te kunnen bieden onder meer met het project Kansrijke Start en via de wijkteams en het jongerenwerk. We zetten actief in op het

verbeteren van het taalniveau van inwoners om gelijke kansen te scheppen.

We zetten volop in op sporten en voldoende bewegen voor onze inwoners. We verbeteren de gezondheid van onze inwoners ook door in te zetten op activiteiten ter voorkoming van roken en vaperen en het verbeteren van mentaal welbevinden.

4. Inwoners

Een aantrekkelijke gemeente is een veilige gemeente. Hiervoor werken we nauw samen met zorg- en veiligheidspartners in de regio. Bestuurlijke maatregelen vullen het strafrecht aan, en inwoners en ondernemers worden aangemoedigd misstanden te melden.

Vanaf 2025 werken we in Tiel volgens een vastgestelde wijkgerichte aanpak met een nieuw team van wijkregisseurs en toegewezen wijkwethouders voor alle wijken en dorpen. Voor elke wijk en elk dorp ontwikkelen we plannen op maat, waarbij we inwoners proactief informeren via onze vaste communicatiekanalen.

Participatiebijeenkomsten organiseren we zoveel mogelijk in de wijk zelf, dicht bij de mensen. Initiatieven zoals 'Kijk in de Wijk' helpen ons actief te luisteren naar wat er speelt en daarop in te spelen.

Daarnaast stimuleren we betrokkenheid bij de lokale politiek met de cursus Politiek Actief en versterken we onze samenwerking via netwerken als de VNG, M50 en Regio Rivierenland. Ook onderhouden we nauwe banden met provincie en Rijksoverheid door middel van werkbezoeken en gezamenlijke initiatieven, en zetten we in op kennisdeling met andere gemeenten,

onder andere op het gebied van woningbouw en stadsontwikkeling.

5. Bedrijfsvoering en Financiën

De arbeidsmarkt blijft gespannen, maar de druk neemt langzaam af. Onder de noemer 'Samen bouwen aan de toekomst van Tiel' versterken we onze positie als aantrekkelijke werkgever en investeren we in het behoud van talent.

Financieel staan we er tot en met 2025 goed voor. Vanaf 2026 krijgen alle

gemeenten te maken met kortingen op het gemeentefonds. Dit is inmiddels deels afgewenteld en met twee jaar verschoven naar 2028.

Hieronder het overzicht per programma van de afwijkingen die invloed hebben op het resultaat van 2025. Deze worden, samen met overige neutrale aanpassingen zoals mutaties in de reserves, opgenomen in de begrotingswijziging die als bijlage achterin deze voortgangsrapportage is toegevoegd.

Programma	Mutatie 1e VGR (bedragen x € 1.000)
Leefomgeving	57
Vitale Stad	-13
Mens & Samenleving	245
Inwoners	-19
Algemene dekkingsmiddelen	908
Totaal effect 1e voortgangsrapportage	1.178

De ontwikkeling van het jaarrekeningsaldo 2025 ziet er als volgt uit:

Omschrijving	Bedragen x € 1.000
Stand begroting 2025	466
Effecten 1e voortgangsrapportage inclusief Voorjaarsnota Rijk	1.178
Geraamd saldo na 1e voortgangsrapportage	1.644

De structurele doorwerking naar 2026-2028 van rond de € 0,5 miljoen verwerken we in de Perspectievennota 2026.

Besluitvorming

Resumerend stellen wij u het volgende voor:

1. De 1e voortgangsrapportage 2025 voor kennisgeving aan te nemen;
2. In te stemmen met de financiële mutaties van deze Voortgangsrapportage en de begrotingswijziging conform de tabellen op pagina 76 en 77 vast te stellen (6e begrotingswijziging 2025).

Programma's

1. Leefomgeving

1.1 Openbare ruimte

Wat willen we bereiken?

De openbare ruimte is van iedereen. We moeten ons er dus allemaal thuis kunnen voelen. Dat maakt dat wij als gemeente het belangrijk vinden om te blijven investeren in de openbare ruimte van Tiel.

We vertalen huidige en toekomstige sectorale beheerplannen in een Meerjarenpro-

gramma Openbare Ruimte (MJOR). Hierin geven we aan welke projecten we integraal gaan uitvoeren en waar regulier onderhoud óf herinrichting nodig is.

De kwaliteitsslag in de openbare ruimte wordt voortgezet. Dat betekent dat we investeren in schone straten, verzorgd openbaar groen, een opgeruimde buitenruimte en het onderhoud van wegen en fietspaden.

Wat gaan we ervoor doen?

	Actie	Jaar	Voortgang
11.4	Vuilnis rondom afvalcontainers is een doorn in het oog. Samen met inwoners gaan we onderzoeken hoe we dit tegen kunnen gaan, bijvoorbeeld door het aanleggen van containertuintjes. Dit borgen we structureel in de wijkplannen.	C	Op schema In het tweede kwartaal van 2025 wordt een toolbox opgeleverd met een procesbeschrijving en bijbehorende preventieve maatregelen. Concrete preventieve maatregelen worden in het tweede kwartaal van 2025 uitgevoerd. De gemeenteraad wordt over de voortgang geïnformeerd.
11.5	We werken aan het behoud en herstel van de biodiversiteit in onze gemeente. Dit doen we door het verbeteren van kruidenrijke bermen en het vervangen van een groot aantal planten in de perken van de openbare ruimte omdat deze 'op' zijn. We kiezen als gemeente steeds vaker voor een manier van beheer die biodiversiteit ondersteunt.	C	Op schema Aan het begin van 2025 zijn 25 locaties gerenoveerd en voor insecten aantrekkelijke planten en struiken aangeplant. Het meest opvallende is de beplanting aan de Laan van Westroijen.
11.6	We stellen jaarlijks een Jaarprogramma Openbare Ruimte (JOR) op, zodat inwoners precies weten wanneer welk onderhoud in hun buurt wordt uitgevoerd. Hierbij sluiten we zoveel mogelijk aan op de gerealiseerde en nog te realiseren wijkplannen.	C	Op schema Het Jaarprogramma Openbare Ruimte (JOR) 2025 is vastgesteld en diverse (onderhoud)projecten zijn in voorbereiding of worden uitgevoerd. Zie paragraaf: Onderhoud kapitaal-goederen.

C = continu proces

11.7	De herinrichting van de Nieuwe Tielse-weg is gestart. Daarnaast wordt uitvoering gegeven aan de revitalisering van Tiel-West. Het uitgangspunt is integraal werken waarbij alle verbeteringen in de wijk van riool, verlichting, wegen tot het groen, in samenhang met elkaar moeten gebeuren.	C	Op schema De revitalisering van Tiel-West en de werkzaamheden aan de Nieuwe Tielse-weg zijn in voorbereiding. Deze werkzaamheden starten nadat de werkzaamheden van de nutspartijen zijn afgerond.
11.8	Bij uitvoering van het onderhoud kijken we naar hoe onze wegen, het groen, de openbare verlichting, rioleringen, verkeersborden en dergelijke erbij staan. Daarnaast kijken we naar de behoefte van bewoners en bepalen dan of en hoe we het onderhoudsniveau van de wijk kunnen verhogen. De vertaling hiervan vindt plaats in het Jaarprogramma Openbare Ruimte (JOR), het Meerjarenplan Openbare Ruimte MJOR en de wijkplannen.	C	Op schema We betrekken inwoners bij de totstand-koming en uitvoering van de (wijk)plan-nen. Voor alle projecten in de openbare ruimte worden tijdens de voorbereiding bewonersavonden georganiseerd waarin bewoners hun voorkeuren en wensen kunnen uiten. Informatie uit wijkplannen wordt ver-werkt in de projecten. Deze vorm van participatie zorgt voor meer betrokkenheid en draagvlak tijdens uitvoering van de (wijk)plannen.
11.10	Het dagelijks onderhoud, de vervanging en het tegelijkertijd verduurzamen van de openbare verlichting brengen we de komende jaren structureel op orde.	C	Op schema In 2025 wordt de verlichting vervangen in een groot deel van Tiel Noord: Westroijen, De Hennepe, Schepenbuurt, Drumpt en een deel van Rauwenhof. Daarnaast wordt gestart met het vervan-gen van de oranje lampen op de hoofd-ontsluitingswegen. Aan het eind van 2025 hebben we ruim 50% van de armaturen vervangen en voldoen we aan het Rijksenergieakkoord voor 2030.
11.11	Met het project 'Tiel Speelt' zorgen we voor voldoende fijne speelplekken voor alle kinderen van 0-12 jaar in Tiel. Bewoners beheren en onderhouden deze speelplekken. In 2024 hebben we de ambitie om de restende 34 speelplekken over te dragen. Na de evaluatie, die eind 2024 plaats-vindt, wordt een besluit genomen of en hoe we verder gaan met de overdracht van speelplekken.	2024	Op schema In 2024 is het beheer en onderhoud van 38 van de 68 speelplekken overgedragen aan bewoners. In het voorjaar van 2025 zijn drie speel-plekken aan bewoners overgedragen. Voor de overdracht van twee andere speelplekken zijn we nog in overleg met bewoners. In het derde kwartaal van 2025 wordt het project 'Tiel Speelt' geëvalueerd en de gemeenteraad over de bevindingen geïn-formeerd.

11.13	De behoefte aan concretisering van het beheer en aanpassingen aan de openbare ruimte vanuit ondersteunend beleid is opgenomen in een Integraal Beheerkader (IMBK). In het Meerjarenprogramma Openbare Ruimte (MJOR) 2026 - 2030 wordt deze behoefte aan een kwaliteitsslag in de openbare ruimte vertaald in concrete plannen.	C	Op schema Het Integraal Beheerkader (IMBK) wordt in het tweede kwartaal van 2025 ter besluitvorming voorgelegd aan de gemeenteraad. Financiële consequenties worden zoveel mogelijk binnen de programma's opgevangen. Voor financiële consequenties die niet binnen de bestaande programma's kunnen worden opgevangen, wordt besluitvorming gevraagd in de Perspectievennota.
11.14	We werken aan een inhoudelijk helder en uitvoerbaar gemeentelijk havenbeheer door het eerst op orde brengen van de basis.	2025-2026	Op schema Het plan van aanpak inclusief uitvoeringsprogramma om te komen tot de basis op orde wordt in het tweede kwartaal van 2025 afgerond. Het uitvoeringsprogramma wordt aan het college van burgemeester en wethouders aangeboden. De gemeenteraad wordt hierover geïnformeerd.

Nieuwe beleidsontwikkelingen

Op ieder programmaonderdeel heeft de gemeente te maken met een continue ontwikkeling van de omgeving. Het gaat hier om (beleids)ontwikkelingen op zowel lokaal, regionaal als nationaal niveau.

Lokaal niveau

We zijn gestart met het opstellen van een Integraal maatschappelijk beheerkader (IMBK). Dit is een integrale vertaling van vastgestelde en nog op te stellen plannen voor het beheer van de openbare ruimte. Het IMBK wordt naar verwachting in het voorjaar van 2025 vastgesteld.

Regionaal niveau

AVRI

In de zienswijzebrief als reactie op het Strategisch Koersplan, eind 2024 gestuurd door de gemeenteraad, staat onder meer

aangegeven dat de relatie tussen gemeente Tiel en Avri en de gemaakte IBOR-afspraken geëvalueerd moeten worden. In de raadsinformatienota over de Werkbegroting 2025 IBOR-Avri hebben we de gemeenteraad hierover (nogmaals) geïnformeerd.

Er wordt onderzoek gedaan naar financiële doelstellingen, behalen van resultaten, samenwerking en aansturing. De resultaten van dit onderzoek worden in het derde kwartaal van 2025 verwacht.

Nationaal niveau

Geen nieuwe ontwikkelingen.

1.2 Verkeer, parkeren en mobiliteit

Wat willen we bereiken?

De gemeente Tiel ligt centraal, tussen de stedelijke gebieden van Arnhem, Nijmegen, Den Bosch en Utrecht. Het trein- en busstation in Tiel is van grote waarde voor de verbinding met andere stedelijke regio's. Samen zorgen weg, water en spoor voor een goede bereikbaarheid en dat willen we zo houden.

Dat betekent dat we in nauw overleg met de regiogemeenten en de provincie Gelderland ons sterk maken voor vermindering van files op de autosnelwegen en het op peil houden van de openbaar vervoer-voorzieningen in de regio.

Lokaal zorgen we dat onze binnenstad en onze woonwijken vlot en veilig bereikbaar zijn per auto, met het openbaar vervoer, de fiets en te voet.

Wat gaan we ervoor doen?

	Actie	Jaar	Voortgang
1.2.1	Via de regionale Mobiliteitsagenda maken we ons sterk voor het verbeteren van de hoofdinfrastructuur. We steunen de regionale aanpak voor de verbreding van de A15 in aansluiting op de A2 (knooppunt Deil). We ondersteunen de plannen om de spoorlijn Tiel - Geldermalsen aansluitende verbindingen naar de grote steden te geven.	C	Op schema Regio Rivierenland is gestart met het opstellen van een plan van aanpak voor de lobby om de A15 tussen knooppunt Deil en Echteld te verbreden. We zijn met Regio Rivierenland, de Groene Metropool Regio en de provincie Gelderland in gesprek over versterking van de spoorlijn Arnhem-Tiel. We zetten in op: • Behoud van de directe verbinding met Arnhem. • Doortrekken van de verbinding tot Geldermalsen (opheffen knip Tiel). • Nieuw station in de buurt van het Amsterdam-Rijnkanaal (Station Medel). • Frequentieverhoging. • Elektrificatie tussen Tiel en Elst.

C = continu proces

1.2.3	We creëren een goede parkeerbalans in en rondom onze binnenstad waarbij we rekening houden met toekomstige ontwikkelingen binnen dit gebied.	2024-2026	Op schema In december 2024 heeft de gemeenteraad de Verordening parkeerregulering en parkeerbelasting Tiel 2024 vastgesteld. Deze nieuwe regels gaan in 2025 van kracht, nadat de aanpassingen aan de parkeergarage en op de terreinen zijn afgerond. In het derde kwartaal van 2025 plaatsen we slagbomen en vervangen we het parkeersysteem in parkeergarage Westluidense Poort. Ook passen we het parkeersysteem op de parkeerterreinen Oude Haven en Poort van Santwyck aan. Tegelijk met de aanpassingen op de parkeerterreinen maken we de parkeerautomaten op straat geschikt voor kentekenparkeren. Naar aanleiding van moties over het parkeren aan de westkant en de oostzijde van de binnenstad stellen we een nieuwe parkeerbalans op voor de binnenstad en omgeving. Onderzoek hiervoor voeren we uit in het tweede kwartaal van 2025. De gemeenteraad wordt hierover geïnformeerd.
1.2.4	In het raadsvoorstel voor de vaststelling van het Actieplan Mobiliteit zijn onder andere voorstellen opgenomen voor de herinrichting en/of uitbreiding van parkeerterreinen. In 2025 voeren we de nog openstaande acties uit het Actieplan Mobiliteit uit.	2024 en 2025	Op schema De maatregelen die zijn opgenomen in het Actieplan Mobiliteit voeren we uit als onderdeel van het groot onderhoud aan wegen en rioleringen (meekoppelkansen). Op basis van de op te stellen parkeerbalans (1.2.3) ontwikkelen we een voorstel voor de herinrichting en/of uitbreiding van de overige parkeerterreinen rond de binnenstad, inclusief de Waalkade.

1.2.5	We leggen de rondweg van Passewaaij aan met de ontwikkeling van de buurten 9, 10 en 11.	C Op schema We hebben een intentieovereenkomst gesloten met ontwikkelaars en grondeigenaren om tot een bouwclaimovereenkomst te komen voor de ontwikkeling van buurt 9, 10 en 11 in Passewaaij. We leggen momenteel de laatste hand aan de bouwclaimovereenkomst en verwachten binnenkort overeenstemming te bereiken. De uitwerking van het gebiedsprogramma verloopt voorspoedig en de verwachting is dat we net vóór de zomer van 2025 het gebiedsprogramma kunnen laten vaststellen door de gemeenteraad. De eerste onderzoeken zijn gestart waarin de rondweg van Passewaaij is meegenomen. We ronden alle benodigde onderzoeken vóór de zomer van 2025 af, zodat we daarna kunnen starten met de planologische procedure.
1.2.6	We vormen een bestemmingsreserve voor een betere aansluiting van Passewaaij op het hoofdwegennet. We overleggen met de regio, de Provincie en de Rijksoverheid om dit mede mogelijk te maken.	C Op schema Op basis van het uitgevoerde haalbaarheidsonderzoek naar de westelijke ontsluitingsweg heeft de gemeenteraad op 18 december 2024 zijn voorkeur uitgesproken voor alternatief 5 (een nieuwe weg langs de Ophemertsestraat). We werken aan een projectplan om de inpassing van dit voorkeursalternatief in het plangebied mogelijk te maken. In de meerjarenbegroting is 650.000 euro gereserveerd voor voorbereidingen voor de Westelijke ontsluitingsweg. We doen binnenkort nadere voorstellen voor de verdere financiering van de voorbereiding en aanleg van de nieuwe westelijke ontsluiting langs de Ophemertsestraat (alternatief 5). We blijven in gesprek met de gemeente West Betuwe en de provincie Gelderland over dit voorkeursalternatief.

1.2.7	We vinden dat we onze schoolgaande jeugd extra moeten beschermen in het verkeer. Samen met de schoolbesturen, ouders en de buurt werken we aan verbetering van de verkeersveiligheid in en om onze scholen. Hierbij betrekken we ook de schoolroutes.	C	Op schema We bereiden maatregelen voor om de verkeersveiligheid rond de schoolomgeving aan de Gasthuislingelaan (SBO De Wissel) en de Dreef/Van Borssselestraat (Daltonschool De Waaijer Wadenhoijen) te verbeteren. Daarbij betrekken we de omgeving, de schoolbesturen en de ouders. In Tiel-West wordt de herinrichting van de schoolzone van de Prins Maurits-school meegenomen in het wijkbrede revitaliseringsproject Tiel-West (uitvoering 2025-2027). Er worden tijdelijke maatregelen getroffen op de Papesteeg ten behoeve van de schoolthuisroute van en naar de Montessorischool. Deze maatregelen worden getroffen vooruitlopend op een herinrichting van de gehele Papesteeg en Beatrixlaan (planning medio 2029). De tijdelijke maatregelen staan gepland voor 2025 of uiterlijk het begin van 2026.
1.2.8	We hebben een besluit genomen over het voorkeursalternatief voor de aanleg van een fiets- en wandelvriendelijke verbinding over het Amsterdam-Rijnkanaal. We zetten verder in op de realisatie van de verbinding in het kader van de 'Gastvrije Waaldijk' en het uitgevoerde haalbaarheidsonderzoek.	2024-2027	Op schema Het haalbaarheidsonderzoek in het kader van de 'Gastvrije Waaldijk' is afgerond. De gemeenteraad heeft het voorkeursscenario vastgesteld. Samen met het college van burgemeester en wethouders van Neder-Betuwe zijn we gestart met een lobby om de stakeholders mee te krijgen in de realisatie van de voorkeursverbinding.
1.2.9	In het kader van het regionale Uitvoeringsplan bij de Mobiliteitsagenda 2023-2026 werken we een voorstel uit voor de aanleg van een snelle fietsroute Zaltbommel-Geldermalsen-Tiel-Kesteren-Buren.	2024 en 2025	Gedeeltelijk op schema De provincie Gelderland heeft aangegeven dat het potentiële gebruik van een snelle fietsroute Zaltbommel-Geldermalsen-Tiel-Kesteren-Buren te laag is om hierin te investeren. Na overleg met het ministerie blijkt dit project ook niet kansrijk in het knooppuntenplan. We verkennen samen met Regio Rivierenland alternatieve mogelijkheden, zoals opgenomen in het regionale Uitvoeringsplan Mobiliteit 2023-2026. We zullen hiervoor geen nieuw voorstel uitwerken.

1.2.10	We gaan voor het in stand houden van de huidige dienstregeling van onze veerpont tussen Wamel en Tiel. Dit is een belangrijke verbinding voor onze schoolgaande jeugd, voor werknemers en voor recreanten. We pakken dit in regionaal en provinciaal verband op.	C	Op schema Met ingang van het vaarseizoen 2025 ondersteunt Provincie Gelderland de oevergemeenten voor 50% bij het dekken van tekorten voor het werken van de veerdienst. Deze provinciale ondersteuning is alleen voor veren met een tekort boven de 50.000 euro. Om de financiële gevolgen van de versoering van de provinciale bijdrage aan de exploitatie van de voetveer Pomona gezamenlijk op te vangen, zijn we in overleg met de gemeente West Maas en Waal over een verhoging van hun financiële bijdrage aan het voetveer. De eigenaar van het voet-/fietsveer tussen Tiel en Wamel heeft een financieel tekort gemeld op de exploitatie. Het gaat hier om een incidenteel tekort dat wordt veroorzaakt door schades aan de veerpont als gevolg van de beperkte vaardiepte bij de veerstoeppen. We zijn met de eigenaar en de verzekeraar in gesprek over een mogelijke oplossing.
1.2.11	We maken meer onbewaakte fietsenstallingen bij winkels in de Binnenstad en verbeteren de vindbaarheid van de fietsenstalling bij Zinder.	2024	Op schema Bij de herinrichting van de binnenstad vervangen we de bestaande fietsenrekken door roestvrijstalen fietsnietjes en er komen meer stallingsmogelijkheden bij winkels.
1.2.12	We werken mee aan de implementatie van de Data Top 15 in het kader van het landelijk project 'Digitalisering Mobiliteitsdata'.	C	Op schema We doen actief mee aan het proces dat de provincie Gelderland leidt.

Nieuwe beleidsontwikkelingen

Op ieder programmaonderdeel heeft de gemeente te maken met een continue ontwikkeling van de omgeving. Het gaat hier om (beleids)ontwikkelingen op zowel lokaal, regionaal als nationaal niveau.

Lokaal niveau

Openbaar vervoer

De provincie Gelderland heeft de nieuwe concessie voor het trein- en busvervoer in

de periode 2025-2035 in Rivierenland en Achterhoek verleend aan Arriva. De uitvoering van de nieuwe concessie start op 14 december 2025.

Arriva past het busnetwerk in en rond Tiel aan, onder meer met andere buslijnen over de bedrijventerreinen Kellen en Medel.

Regionaal niveau

In samenwerking met de Groene Metropool Regio (GMR) heeft Regio Rivierenland een verkenning laten uitgevoerd naar de versterking van de spoorverbinding tussen Arnhem en Geldermalsen.

De uitkomsten van deze verkenning en het vervolg worden besproken met de Groene Metropool Regio (GMR) en Provincie Gelderland.

Nationaal niveau

Geen nieuwe ontwikkelingen.

Financiële afwijkingen

Binnen dit programma rapporteren we de volgende afwijkingen van de begroting van meer dan € 75.000.

Onderwerp	2025	2026	2027	2028
Overige afwijkingen < € 75.000	57V			
Totaal afwijkingen programmabudgetten	57V			
Budgettaire neutrale mutaties:				
We ontvangen vanaf 2023 een structurele zwerfafvalvergoeding van naar verwachting ongeveer € 100.000 per jaar. Deze vergoeding is in principe vrij besteedbaar, maar ons voorstel is om deze middelen in elk geval dit jaar te besteden aan bestrijding van (zwerf)afval, in eerste instantie met name aan terugdringen bijplaatsingen bij afvalcontainers. In 2025 ontvangen we de vergoeding over 2023 en 2024, daarna structureel het bedrag dat over het voorgaande jaar beschikbaar komt. Op de structurele inzet van deze middelen komen we in de begroting 2026 terug.	200			
Planvorming en civieltechnisch onderzoek havens, gedekt uit hogere opbrengsten en bijdrage uit reserve Havens.	160			
Vanwege de aanleg van kabels en leidingen ontvangen we extra bijdragen van nutsbedrijven (de zgn. degeneratievergoedingen). Door hun werkzaamheden vermindert wel de kwaliteit van de infrastructuur en moet er dus eerder onderhoud plaatsvinden. We stellen daarom voor om de extra inkomsten te storten in de reserve Wegen.	100			
Inzet middelen versterking veiligheid t.b.v. werkprogramma ODR.	80			
De werkbegroting 2025 voor Integraal Beheer van de Openbare Ruimte (IBOR) door de Avri is € 284.000 hoger dan in onze begroting geraamd. We dekken dit voor het grootste deel uit de overschotten IBOR in 2023 en 2024, dit conform het voorstel voor resultaatbestemming in de jaarrekening 2024, en daarnaast voor € 2.000 uit de reserve onderhoud groen.	284			
Uitvoering DVO Toezicht en handhaving. De kosten voor toezicht en handhaving door boa's in de openbare ruimte structureel stijgen met 235.000 euro (verdeeld over de diverse programma's) door een verhoging van het uurtarief door de AVRI vanaf 2025. We voeren deze wijziging nu alsnog door, gezien de besluitvorming over de uitvoering van boa-taken in dienst bij de AVRI of in gemeentelijke dienst is uitgesteld naar medio 2025. We dekken deze verhoging uit de extra middelen die we hebben ontvangen uit het gemeentefonds in verband hogere lonen en prijzen (zie hoofdstuk algemene baten en lasten).	158			
Overige	141			
Investerings:				
Kunstgrasveld Theole	52V			
Hoofdveld ondergrond T.E.C., dekking voor deze kapitaallasten is gevonden binnen de voordelen op het project kunstgras Theole en Rauwenhof welke bij de jaarrekening is afgesloten met een voordelig resultaat van 157k.	120N			

2 Vitale stad

2.1 Wonen en ruimtelijke ontwikkeling

Wat willen we bereiken?

We mikken op groei: 50.000 inwoners in 2040. We streven naar een goede balans tussen huur- en koopwoningen in alle prijscategorieën. We willen dat onze inwoners in een huis kunnen wonen dat past bij hun inkomen en daarmee ook de doorstroming bevorderen.

Ook onze jongeren moeten hun eerste eigen plekje in Tiel kunnen vinden. We binden hogere-inkomensgroepen aan de stad door de bouw van extra koopwoningen

in het middelhoge en hoge segment. Dit is nodig om onze voorzieningen in de toekomst betaalbaar te houden.

We zijn er voor kwetsbare inwoners en bieden hen mogelijkheden voor begeleid en beschermd wonen. We zorgen voor voldoende huisvesting voor vluchtelingen en statushouders.

De huisvesting van arbeidsmigranten willen we meer groeperen, met oog voor de omgeving. We kunnen dit wellicht combineren met tijdelijke huisvesting van andere woningzoekenden, zoals starters en urgent woningzoekenden.

Wat gaan we ervoor doen?

	Actie	Jaar	Voortgang
2.1.1	We stimuleren de bouw van tenminste 2.000 woningen. Die komen in onder andere de Spoorzone (Veilingkwartier, Teisterbantlaan en Lingehoven), in Passewaaij en in de binnenstad. We zetten middelen in om de woningbouw te versnellen.	C	Gedeeltelijk op schema In het Veilingkwartier willen we eind 2025 starten met de bouw van nieuwe woningen. De voorbereidingen daarvoor zijn in volle gang. In Lingehoven zijn we in het eerste kwartaal van 2025 begonnen met het opstellen van het stedenbouwkundig plan en het omgevingsplan. In Passewaaij werken we aan een gebiedsprogramma en de stedenbouwkundige uitwerking van het eerste deelgebied. We zijn in overleg met alle grondeigenaren om tot een bouwclaimovereenkomst te komen. Met één grondeigenaar is een intentieovereenkomst gesloten. Na de zomer van 2025 starten we met de ruimtelijke procedures, met als doel om eind 2026 te beginnen met de eerste bouwfase. Daarnaast hebben we in het eerste kwartaal van 2025 de Regionale Woondeal 2025-2035 vastgesteld. Officiële ondertekening van de Regionale Woondeal 2025-2035 verwachten we rond de zomer van 2025. De plancapaciteit is als volgt verdeeld: • Harde plancapaciteit voor 807 woningen: onder andere in Het Veilingkwartier, aan de Teisterbantlaan en de Burgemeester van Welderenstraat. • Plancapaciteit in voorbereiding voor 1.974 woningen: onder andere de uitbreiding van Passewaaij, Lingehoven en de Aldi-locatie. • Idee- en visievorming voor 868 woningen: onder andere de herstructurering van de Burgemeesterswijk, de Echteldsedijk en Walstede.
2.1.2	Bij nieuwbouwprojecten gaan we uit van 30% sociale woningen, bij Passewaaij rekenen we op 25% sociale huur. In de Woon(zorg)visie wordt beschreven hoe we willen zorgen voor een goede balans tussen de verschillende prijscategorieën en de verdeling tussen huur- en koopwoningen in de woningvoorraad.	C	Op schema De woonzorganalyse is afgerond en we gaan aan de slag met een regulier woningbehoefteonderzoek. We nemen de balans tussen koop- en huurwoningen en de verdeling van verschillende prijscategorieën mee in de Woon(zorg)visie.

2.1.4	Samen met de woningcorporaties zetten we ons in om het bestaande aanbod van huurwoningen aantrekkelijker en duurzamer te maken. We leggen dit vast in de prestatieafspraken.	C	Op schema Samen met onze partners hebben we in de prestatieafspraken 2025 afgesproken om te kijken naar de spreiding van sociale huurwoningen in de gemeente Tiel. Bij de uitbreiding van Passewaaij willen we minimaal 25% sociale huur realiseren.
2.1.5	We staan open voor collectief particulier opdrachtgeverschap (CPO) en woonvormen met gezamenlijke voorzieningen, zoals speciale seniorenhofjes, tiny-houses en woningsplitsing.	C	Op schema In de eerste maanden van 2025 zijn geen concrete initiatieven binnengekomen voor collectief particulier opdrachtgeverschap (CPO).
2.1.6	Verkamering van woningen gaan we harder aanpakken. Daarbij gebruiken we instrumenten als zelfbewoningsplicht en de inmiddels ingevoerde verhuurvergunning goed verhuurderschap.	C	Op schema Sinds 2025 is de Wet goed verhuurderschap (Wgv), samen met de Omgevingswet, de leidende wetgeving voor het aanpakken van misstanden bij verhuur. Gemeenten hebben nu meer bevoegdheden om malafide verhuur aan te pakken. De proef met de verhuurvergunning goed verhuurderschap is per 1 januari 2025 gestopt en vervangen door landelijke regelgeving. Meldingen van illegale verkamering en onveilige situaties worden opgevolgd door ons controle- en handhavingsteam, dat vanaf 2025 samenwerkt met het regionale Interventieteam De Waarden. Zoals door de gemeenteraad toegezegd, intensiveren we in 2025 de integrale controles en voeren we extra toezicht uit op veiligheidskwesties.
2.1.7	Voor onze kwetsbare Tielse inwoners realiseren we projecten voor beschermd en begeleid wonen, zoals het project 'Anders Wonen' aan de Lingeweg. In de regio zijn afspraken gemaakt over een goede spreiding van deze voorzieningen.	C	Op schema Het bestemmingsplan voor het project 'Anders Wonen' aan de Lingeweg is definitief en de omgevingsvergunning is verleend. We werken samen met KleurrijkWonen om dit project in 2026 te realiseren.
2.1.8	Het streven is om tot centrale huisvesting van arbeidsmigranten te komen. We onderzoeken of dat te combineren is met tijdelijke huisvesting van andere woningzoekenden, zoals starters en spoedzoekers.	C	Op schema We zijn in gesprek met relevante marktpartijen om de mogelijkheden voor centrale huisvesting te onderzoeken binnen de het toetsingskader 'Huisvesting internationale werknemers in de gemeente Tiel'.

C = continu proces

2.1.9	We realiseren meerdere (semi-) permanente locaties voor de opvang van vluchtelingen en statushouders.	C	Op schema We werken aan de huisvesting van Oekraïense vluchtelingen. Op verschillende locaties verblijven momenteel Oekraïense vluchtelingen. De nieuwe opvanglocatie aan de Beatrixlaan wordt klaargemaakt voor de groep die nu nog in een oud gebouwdeel van ziekenhuis Rivierenland woont. De verhuizing staat gepland op 1 juli 2025. Daarnaast verloopt de opvang van asielzoekers in hotel Van der Valk zonder problemen.
2.1.10	We zetten ons samen met partners gericht in om de woningbouw te versnellen. Met de woningbouwversnelling, inclusief extra instrumentarium en adviezen, willen we in beeld brengen hoe het woningbouwprogramma kan worden uitgebreid voor een groei naar 50.000 inwoners in 2040. (Relatie met 2.1.11)	2025/ 2026	Op schema We zijn gestart met het proces om een schaa sprong te onderzoeken. Hierbij richten we ons op het behouden en versterken van voorzieningen, het aantrekken van nieuwe bewoners, ruimte bieden aan de groei van werkgelegenheid en het verbeteren van de leefbaarheid, met als ambitie om door te groeien naar 50.000 inwoners in 2040.
2.1.11	We gaan voor een Latenstein 2.0 waarbij we verkennen hoe dit gebied beter kan worden gepositioneerd met een herziene functie en toekomst. We richten ons hierbij op verbetering van de uitstraling en een toekomstgerichte verdeling van functies zoals bedrijven, kantoren en wonen. (Relatie met 2.1.10)	2025	Op schema De plannen voor Latenstein 2.0 worden volgens planning in 2025 verder uitgewerkt.

Nieuwe beleidsontwikkelingen

Op ieder programmaonderdeel heeft de gemeente te maken met een continue ontwikkeling van de omgeving. Het gaat hier om (beleids)ontwikkelingen op zowel lokaal, regionaal als nationaal niveau.

Lokaal niveau

We werken aan de actualisatie van de toekomstvisie van Tiel. Dit proces doen we in samenwerking en participatie met o.a. inwoners en experts. De omgevingsvisie (ruimtelijk beeld) en de investeringsagenda (financiën) zijn hiervan uitwerkingen.

Dit drieluik geeft richting aan de ontwikkeling van onze stad en directe omgeving.

Regionaal niveau

Geen nieuwe ontwikkelingen.

Nationaal niveau

Wetsvoorstel versterking regie volkshuisvesting

De wet Versterking regie volkshuisvesting zorgt voor de wettelijke verankering van alles wat op het gebied van volkshuisvesting in gang is gezet.

Het Rijk, de provincies en gemeenten krijgen hierdoor de juiste wettelijke middelen om met meer regie en in een hoger tempo betaalbare woningen te bouwen.

Overheden kunnen alle instrumenten van de Omgevingswet inzetten. Dit geeft het Rijk en de provincies de mogelijkheid om met instructieregels en -besluiten juridische knopen doorhakken, bijvoorbeeld over woningbouwlocaties.

Het wetsvoorstel ligt nu bij de Tweede Kamer voor verdere behandeling. De precieze datum voor de bekrachtiging, publicatie en inwerkingtreding is nog onbekend, maar wordt verwacht in 2026.

Wetsvoorstel aanpak misstanden bij uitzendbureaus en andere uitleners (Wtta)

Het kabinet wil uitzendbureaus die wetten en regels ontduiken of omzeilen aanpakken. De Wet toelating terbeschikkingstelling van arbeidskrachten (Wtta) moet dit voorkomen.

Uitzendbureaus die zich niet aan de regels houden, krijgen geen vergunning (toelating) om nog langer mensen uit te zenden.

Het wetsvoorstel aanpak misstanden bij uitzendbureaus en andere uitleners (Wtta) is in april 2025 aangenomen door de Tweede Kamer. De Eerste Kamer moet het wetsvoorstel nog goedkeuren.

De Wet toelating terbeschikkingstelling van arbeidskrachten (Wtta) moet ingaan vanaf 1 januari 2027 en voert een belangrijke aanbeveling uit van het Aanjaagteam Bescherming Arbeidsmigranten onder lei-

ding van Emile Roemer. De toelatingsplicht geldt dan vanaf 1 januari 2028.

Aanpassing van het vergunningensysteem door stikstofregels

Eind 2024 heeft de rechter belangrijke beslissingen genomen over hoe Nederland moet omgaan met stikstof bij het verlenen van vergunningen onder de Wet natuurbescherming.

Door deze uitspraken is een aanpassing van het systeem nodig en moet er nieuw beleid komen. In februari 2025 heeft de gemeenteraad hierover een memo ontvangen.

Op dit moment is er nog geen nieuw beleid vastgesteld op landelijk en provinciaal niveau. Daarom worden vergunningen voor projecten die stikstof uitstoten in kwetsbare natuurgebieden, zoals de Natura2000-gebieden, voorlopig niet toegekend. Dit heeft vooral gevolgen voor grote bouw- en ruimtelijke projecten.

Voor kleinere projecten ligt dit anders. Zij veroorzaken meestal weinig tot geen stikstofuitstoot of alleen in specifieke gebieden zoals de Rijntakken. Omdat de natuur daar in redelijk goede staat is, kunnen we per situatie bekijken wat mogelijk is.

2.2 Binnenstadseconomie en bedrijventerreinen

Wat willen we bereiken?

De aantrekkingskracht van onze binnenstad willen we vergroten. We streven naar een compact en gezellig centrum. Voor creatieve initiatieven die kleur geven aan

de stad maken we graag ruimte. Het hart van onze stad is namelijk dé plaats om elkaar te ontmoeten. In het centrum zorgen horeca, de weekmarkt en de vele evenementen voor vertier en vermaak. Ook de schouwburg en de winkels trekken mensen van buiten naar Tiel.

Samen met onze ondernemers en ondernemersverenigingen zorgen we voor een aantrekkelijk vestigings- en ondernemersklimaat. We vinden het belangrijk dat vertegenwoordigers van overheid, ondernemers, onderwijs, onderzoek en

omgeving elkaar blijven ontmoeten. Dat stimuleert saamhorigheid en innovatie.

Door onze centrale ligging aan het snelwegennetwerk en dankzij onze havens zijn we een aantrekkelijke gemeente voor ondernemers. Dat uit zich in een sterke economische groei op de bedrijventerreinen.

In samenwerking met de Regio Rivierland versterken we de speerpuntsectoren van onze regionale economie: Logistiek & Vestigingsklimaat bedrijven, Agribusiness en Recreatie & Toerisme.

Wat gaan we ervoor doen?

	Actie	Jaar	Voortgang
2.2.1	We vergroenen het centrum, knappen onze historische steegjes op, passen de bewegwijzering en de bestrating aan en maken de binnenstad autoluw. Daarnaast vervangen we het riool. Dit doen we in goed overleg met inwoners en ondernemers.	C	Gedeeltelijk op schema Sinds 6 januari 2025 is de binnenstad autoluw geworden. Na een evaluatie is besloten om meer groepen de mogelijkheid te geven een ontheffing aan te vragen. Hiervoor wordt het administratiesysteem aangepast. Daarnaast hebben we extra maatregelen genomen om overtredingen te voorkomen. Dit alles heeft geleid tot hogere kosten dan oorspronkelijk begroot. In de komende maanden krijgen we een beter beeld van de totale overschrijding. In de tweede voortgangsrapportage 2025 presenteren we een voorstel om deze extra kosten te dekken. De nieuwe inrichting buiten wordt steeds meer zichtbaar. Een mooi voorbeeld hiervan is de gerestaureerde historische waterpomp, die een nieuwe plek heeft gekregen op de Groenmarkt. Tijdens dit proces zijn extra maatregelen genomen, zoals archeologische begeleiding en het zorgvuldig omgaan met bomen die alsnog moesten wijken voor de aanleg van het riool. We hebben te maken gehad met vertragingen in de levering van materialen. In een goede samenwerking met Heijmans en Vitens, waarbij werkzaamheden gelijktijdig plaatsvinden, zorgen we voor een versnelde aanpak.
2.2.2	Ook de Burense poort pakken we aan. Er komt een betere aansluiting op de binnenstad. Zo ontstaat er niet alleen een mooie aanloop van en naar het centrum, maar ook een fijne verblijfsplek voor zowel inwoners als toeristen.	2025	Op schema Het ontwerp voor de aanpak van de Burense Poort wordt geoptimaliseerd voor het verdere proces van aanbesteding. Doel is om eind 2025 te starten met de inrichtingswerkzaamheden.
2.2.3	We handhaven de transformatiesubsidie. Daarmee ondersteunen we ondernemers in de binnenstad, bij verplaatsing of verbouwing van hun bedrijf.	C	Op schema We hebben gesprekken gevoerd met mogelijke initiatiefnemers, maar er zijn voor 2025 nog geen nieuwe subsidieaanvragen binnengekomen.

C = continu proces

2.2.4	We onderzoeken hoe we de vraag naar ruimte voor bedrijvigheid en andere initiatieven, zoals bijvoorbeeld broedplaatsen en wisselwinkels in de toekomst kunnen faciliteren.	2025	Op schema Samen met de ondernemersvereniging Hart van Tiel en de Vereniging van Vastgoedeigenaren gaan we in gesprek om de behoefte en mogelijkheden verder te verkennen.
2.2.5	Vanuit Tiel blijven we participeren in het Regionaal Stimuleringsfonds.	C	Op schema Onze bijdrage aan het Regionaal Stimuleringsfonds is gecontinueerd. De regio heeft besloten dat er in 2026 geen verdere toevoeging aan het Regionaal Stimuleringsfonds nodig is. De inzet van het Regionaal Stimuleringsfonds wordt betrokken bij de herziening van het Regionaal Economische Ambitie-document wat in 2025 van start gaat.
2.2.6	We onderzoeken of het inzetten van Stadmakers de gemeente nog aantrekkelijker kan maken.	2025	Op schema Er hebben diverse activiteiten plaatsgevonden om de gemeente aantrekkelijker te maken. De wijkregisseur Binnenstad gaat met de betrokken partijen verder onderzoeken waar mogelijkheden liggen voor nieuwe initiatieven.
2.2.7	We verplaatsen de coffeeshops naar één gezamenlijke locatie. De leegkomende panden krijgen een andersoortige functie.	2025	Op schema Tijdens een inloopavond zijn omwonenden en ondernemers geïnformeerd over het plan om de coffeeshops te verplaatsen naar de Rivierenlandlaan. Direct na deze bijeenkomst zijn coffeshophouders aan de slag gegaan om dit proces verder mogelijk te maken.

Nieuwe beleidsontwikkelingen

Op ieder programmaonderdeel heeft de gemeente te maken met een continue ontwikkeling van de omgeving. Het gaat hier om (beleids)ontwikkelingen op zowel lokaal, regionaal als nationaal niveau.

Lokaal niveau

Ontwikkeling van Bedrijventerrein Medel

Om aan de groeiende vraag naar elektriciteit te voldoen en netcongestie aan te pakken, is op Medel Afronding een lokaal

alternatief energiesysteem ontwikkeld: de Medel Energy Hub. Dit innovatieve systeem helpt de energievoorziening op het bedrijventerrein te verduurzamen.

Daarnaast zijn voor twee kavels, met een gezamenlijke oppervlakte van ruim 11 hectare, de optieovereenkomsten omgezet in koopovereenkomsten. Dit betekent een belangrijke stap in de verdere ontwikkeling van het bedrijventerrein.

Regionaal niveau

Regionaal Niveau – Regio Deal en Gebiedsagenda

Goed nieuws voor Regio Rivierenland: als één van de zestien regio's ontvangt Rivierenland 22,5 miljoen euro vanuit de zesde ronde Regio Deals!

De bijdrage van het Rijk is een fantastische impuls om samen te werken aan het toekomstbestendig wonen, ondernemen en leven in Rivierenland.

Regio Rivierenland werkt in de komende fase de plannen om haar ambitie te realiseren verder uit. De focus ligt op drie kernpunten:

1. Toekomstbestendig wonen – Duurzame en leefbare woonomgevingen creëren.
2. Toekomstbestendig ondernemen – Innovatie en economische ontwikkeling stimuleren.
3. Toekomstbestendig leven – Investeren in welzijn en duurzaamheid.

Nationaal niveau

Tiel als belangrijk logistiek knooppunt

Binnen het landelijke programma Goederenvervoercorridor Oost en Zuidoost wordt Tiel erkend als een bovengemiddeld logistiek knooppunt. Samen met Logistics Valley en FruitDelta is een plan van aanpak ontwikkeld om dit knooppunt verder te versterken.

Het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat heeft dit plan goedgekeurd en een pactregisseur aangesteld. In de volgende fase worden aanvullende activiteiten uitgewerkt om het bovenregionaal belang te versterken en te integreren in een Realisatiepact.

Mondiale ontwikkelingen en economische invloed

De geopolitieke ontwikkelingen zorgen wereldwijd voor economische onzekerheid. Ook de Nederlandse en lokale economie ondervinden hier mogelijk gevolgen van. Wat de precieze impact hiervan is, wordt de komende tijd duidelijk.

2.3 Cultuur, cultuurhistorie, recreatie en toerisme, evenementen en citymarketing

Wat willen we bereiken?

Tiel heeft een rijke geschiedenis, vanaf het Romeinse verleden tot aan het heden. We koesteren onze monumenten en de verhalen over onze stad en haar bevolking.

Het Flipje- en Streekmuseum houdt die verhalen levend voor onze inwoners en voor toekomstige generaties. De cultuurhistorische waarden en objecten willen we behouden voor de toekomst, want de geschiedenis levert een belangrijke bijdrage aan onze identiteit.

We zijn trots op het cultureel aanbod in onze stad. Met het brede aanbod van het Cultuur Bedrijf Tiel (Agnietenhof en Zinder) verrassen we inwoners en lokken we bezoekers naar onze stad. Een divers aanbod vinden we belangrijk en willen we behouden.

Daarnaast willen we dat al onze inwoners gebruik kunnen maken van ons cultureel aanbod. We willen een gastvrije stad zijn, waar Tielenaren maar ook mensen van buiten Tiel graag verblijven. Daarom gaan

we zorgvuldig om met onze historische binnenstad, de Waal en de uiterwaarden, onze mooie Waalkade en unieke evenementen als het Fruitcorso, Appelpop, Jazzy Tiel en het Dickens festijn.

We hebben een aantrekkelijk buitengebied. Er zijn de uiterwaarden en mooie vergezichten over de rivier de Waal, over (fruit) boomgaarden en over weilanden. Dit buitengebied draagt bij aan de vitaliteit van onze stad en zorgt voor rust, ontspanning en recreatie.

Wat gaan we ervoor doen?

	Actie	Jaar	Voortgang
2.3.1	We onderzoeken de toekomstige positionering van Cultuur Bedrijf Tiel (CBT). We kijken daarbij onder andere naar programmering, personeel en financiën.	2025	Op schema Het onderzoek naar de toekomstige rol van Cultuurbedrijf Tiel (CBT) is afgerond en besluitvorming hierover is in voorbereiding.
2.3.2	Culturele voorzieningen moeten toegankelijk en interessant zijn voor zowel mensen uit Tiel als daarbuiten. Afspraken hierover leggen we vast in een convenant.	C	Op schema De ambitie om culturele voorzieningen toegankelijk en interessant te maken is opgenomen in de nieuwe cultuurnota. Aan ruim tien culturele activiteiten is een subsidie verstrekt.
2.3.3	We continueren de bestaande cultuurfondsen voor jongeren en volwassenen. Dat geeft volwassenen met een laag inkomen en kinderen uit gezinnen met een laag inkomen de mogelijkheid hun talenten te ontdekken en te ontwikkelen.	C	Op schema De bestaande cultuurfondsen voor jongeren en volwassenen zijn gecontinueerd.
2.3.4	We zetten ons in voor de komst van een bioscoop.	2025	Niet op schema Er is nog geen exploitant gevonden voor de bioscoop. Daarom wordt nu een onafhankelijk onderzoek uitgevoerd naar de mogelijkheden en potentie van een bioscoop in Tiel. De resultaten van dit onderzoek worden meegenomen in de verdere besluitvorming.
2.3.5	Voor het nog aantrekkelijker maken van ons Flipje- en Streekmuseum investeren we verder in de herinrichting met de vijf verhaallijnen: • Romeinen en Bataven ('Prehistorie en Oudheid') • Middeleeuwen en Hanzesteden • Tweede Wereldoorlog en wederopbouw • Flipje en de fruitindustrie • Het hedendaagse Tiel	C	Op schema Sinds maart 2025 is ook de verhaallijn Prehistorie en Oudheid toegevoegd aan de vaste expositie van het Flipje- en Streekmuseum. De andere verhaallijnen zijn gerealiseerd, met uitzondering van 'Het hedendaagse Tiel'.

C = continu proces

2.3.6	Door de archeologische opgravingen in Passewaaij en op Medel leren we steeds meer over onze geschiedenis. Deze kennis willen we delen en toegankelijk maken voor een breed publiek. Bij ontwikkelingen in het oude stadscentrum geven we inwoners de kans mee te werken aan publieksofgravingen.	C	Op schema De archeologische vondsten uit Medel zijn verwerkt in de verhaallijn 'Gevonden verhalen', die sinds maart 2025 in het Flipje- en Streekmuseum te zien is. Er wordt momenteel gewerkt aan plannen om dit verhaal ook bij de historische stadsmuur zichtbaar te maken.
2.3.7	Bij stadsontwikkeling kijken we hoe we cultuurhistorische waarden en objecten kunnen behouden voor de toekomst.	C	Op schema Er is een mooie inhaalslag gemaakt met het aanwijzen van vijf gemeentelijke monumenten. In maart 2025 is de startnotitie voor de herziening van het erfgoedbeleid vastgesteld.
2.3.10	We spreken onze waardering uit voor grote evenementen als het Fruitcorso en Appelpop. Samen met de organisatoren kijken we hoe we deze evenementen kunnen behouden voor de toekomst. De transformatie van de Waalkade in een volwaardig evenemententerrein is in uitvoering. Het terrein wordt geschikt gemaakt voor evenementen en recreatie waarbij het groene karakter van de Waalkade behouden blijft.	C	Op schema Dankzij sponsoring, subsidie en samenwerking kunnen we onze waardering blijven tonen voor de twee grote evenementen in Tiel: het Fruitcorso en Appelpop. Omdat het huidige parcours van het Fruitcorso niet meer beschikbaar is door ruimtelijke ontwikkelingen, verhuist het evenement vanaf 2025 dit jaar naar de Waalkade. Bij de plannen voor de transformatie van de Waalkade wordt ook gekeken naar de toekomst van de Waalplaat. Hierbij spelen de resultaten van het lopende parkeeronderzoek een belangrijke rol.
2.3.11	We faciliteren kleinere evenementen in onze stad en we onderzoeken de mogelijkheid voor een nieuw zomerfestival.	C	Op schema Diverse kleinere evenementen in Tiel hebben subsidie ontvangen om hun activiteiten mogelijk te maken.
2.3.12	We willen zorgen voor een betere aansluiting op wandelpaden, klompenpaden en struinroutes. Met de aanleg van een Klompenpad Tiel versterken we onze aansluiting op wandelpaden en onze toeristische en recreatieve mogelijkheden.	C	Op schema De meest actuele situatie van de wandelpaden en struinroutes staan aangegeven op de website: www.visittiel.nl. De Stichting Landschapsbeheer Gelderland is in opdracht van de gemeente gestart met het proces om een Klompenpad te realiseren in Tiel. Dit is een meerjarenproject dat begint met het zoeken naar vrijwilligers die willen meehelpen met het bedenken, maken en onderhouden van een Klompenpad.

2.3.13	In 2025 vieren we '6.000 jaar handel in Tiel'. Hiervoor treffen we dit jaar de voorbereidingen en investeren we extra in het vormgeven van de verhaallijn 'Handel en Hanzestad'.	2025	Op schema We hebben een activiteitenplan voor de viering van '6.000 jaar leven in Tiel' opgesteld. Gedurende 2025 en 2026 vinden verschillende activiteiten plaats.
2.3.14	We brengen een muurschildering aan op de buitenmuur van de grote toren van de Agnietenhof. Deze muurschildering draagt bij aan de uitstraling van het cultuurcluster Westluidense Poort en de entree van de binnenstad.	2025	Op schema In de realisatie van een muurschildering op de Agnietenhof, zijn kunstenaars uitgenodigd om een ontwerp te presenteren. Via een participatieproces konden bewoners hun voorkeur uitspreken, waarna een ontwerp is gekozen. Nu de winnaar bekend is en de opdracht is gegund, gaat de kunstenaar de muurschildering maken.

Nieuwe beleidsontwikkelingen

Op ieder programmaonderdeel heeft de gemeente te maken met een continue ontwikkeling van de omgeving. Het gaat hier om (beleids)ontwikkelingen op zowel lokaal, regionaal als nationaal niveau.

Lokaal niveau

Geen nieuwe ontwikkelingen.

Regionaal niveau

Geen nieuwe ontwikkelingen.

Nationaal niveau

Geen nieuwe ontwikkelingen.

2.4 Klimaat, duurzaamheid en energie

Wat willen we bereiken?

Om Tiel een duurzame toekomst te geven, omarmen we de 17 wereldwijde duurzame ontwikkelingsdoelen van de Verenigde Naties.

We gaan de gebouwde omgeving verduurzamen. Klimaatadaptatie staat centraal: het tegengaan van hittestress, ecologisch beheer van de openbare ruimte, het zoveel mogelijk vergroenen van onze woon- en leefomgeving, het opwekken van duurzame energie, hergebruik van materialen en een goed waterbeheer (opvang klimaatbuien en omgaan met droge perioden).

Het zijn belangrijke zaken, waar we ons graag voor inzetten. Een goede biodiversiteit beperkt zich niet tot natuurgebieden: juist ook binnen de stadsgrenzen groeit en bloeit de flora en fauna die bijdraagt aan biodiversiteit. En die willen we behouden en versterken.

Wat gaan we ervoor doen?

	Actie	Jaar	Voortgang
2.4.1	We sluiten ons aan bij de Global Goals gemeenten en nemen deze doelen als uitgangspunt voor ons gemeentelijk beleid. We kiezen voor jaarthema's om onze acties te concentreren en een zo groot mogelijk bereik te halen.	C	Gedeeltelijk op schema We nemen de Global Goals mee in onze besluitvorming. Daarnaast starten we een pilotproject in Tiel-West en de Hertogenwijk. Hiervoor kiezen we een integrale, gebiedsgerichte aanpak. De resultaten van deze pilot dragen bij aan de doorontwikkeling van onze Global Goals.
2.4.2	We zetten ons in om energiearmoede tegen te gaan.	C	Op schema Inwoners die eerder een energietoeslag hebben aangevraagd zijn met een informatiebrief geïnformeerd over de mogelijkheid om zich aan te melden voor gratis kostenbesparende isolatiemaatregelen via EnergieVitaal (Energieloket Rivierenland). Ook (schuld)hulpverleners zijn hierover geïnformeerd.
2.4.3	Via het Energieloket Rivierenland stimuleren en informeren we onze inwoners over verduurzaming van hun woning.	C	Op schema Het Energieloket Rivierenland geeft aan steeds meer inwoners informatie over verduurzaming van hun woning en de mogelijkheid voor isolatiesubsidie die de gemeente via hen verstrekt.
2.4.4	Uitvoering van de Warmtetransitievisie Tiel. We stimuleren het isoleren van gebouwen en besparen van energie, onderzoeken de mogelijkheden voor een warmtenet Tiel-West, zoeken naar toekomstbestendige warmtebronnen en verduurzamen ons eigen vastgoed.	C	Op schema Een extern adviesbureau werkt momenteel aan een plan van aanpak voor het warmteprogramma. Hierbij wordt rekening gehouden met de ervaringen die zijn opgedaan in Tiel-West. Elke gemeente moet voor eind 2026 een warmteprogramma hebben vastgesteld.
2.4.5	We stimuleren energieopwekking door het installeren van zonnepanelen op daken van bedrijfsgebouwen, woningen en overheidsgebouwen. Waar nodig en mogelijk, passen we onze regelgeving hiervoor aan, zodat bijvoorbeeld zonnepanelen geplaatst kunnen worden op garages en schuurtjes die horen bij particuliere gemeentelijke monumenten.	C	Op schema Het DEPO-beleid (Duurzame Elektriciteitsproductie en Opslag) is vastgesteld met een amendement. Dit beleid biedt duidelijke kaders voor grote windmolens bij Wadenhoijen en kleine windmolens en zonnepanelen op land in de A15-zone. Initiatiefnemers kunnen nu binnen deze kaders in gesprek gaan met de gemeente, zodat het RES bod (Regionale Energie Strategie) verder ingevuld kan worden.

C = continu proces

2.4.6	Samen met partijen als Rijkswaterstaat en Prorail, werken we aan het OER-programma (Opwek Energie Rijksvastgoedgronden) waarbij we verkennen waar en hoe we met steun van de omgeving grootschalig energie kunnen opwekken op Rijksgronden. Bij deze verkenning betrekken we ook het initiatief 'De langste boomgaard van Europa': 33 kilometer aan fruit-, laan- en sierbomen, geplant in de groene strook tussen de A15 en het geluidsscherm van de Betuweroute (2.4.10 - vervalt hiermee).	2025	Gedeeltelijk op schema In de zomer van 2024 heeft een gemeentelijke partner zich teruggetrokken uit het OER-programma. Hierdoor wordt de financiële haalbaarheid opnieuw onderzocht, wat vertraging oplevert in de uitvoering. Ondertussen zijn zes locaties ingericht voor het initiatief 'De langste boomgaard van Europa', met in totaal 370 bomen. Andere locaties langs de A15 worden geïntegreerd in het OER-programma.
2.4.7	We blijven binnen de regio samenwerken aan de energiestrategie en kijken naar mogelijkheden in de gemeente Tiel. Kansrijke mogelijkheden voor Tiel worden uitgewerkt.	C	Op schema Binnen het Nationaal Programma Regionale Energiestrategie (RES) wordt intensief samengewerkt en veel informatie gedeeld over duurzame energie. De belangrijkste thema's hierin zijn: • Zon- en windbeleid • Warmtetransitievisie • Netcongestie • Energieloket voor particulieren • Energieloket voor bedrijven • Energievitaal (energiewarmte) • Nationaal Isolatie Programma (NIP) Deze samenwerking helpt ons bij het vinden van kansrijke energieoplossingen en een efficiënte aanpak voor netcongestie.
2.4.8	We werken samen met het bedrijfsleven aan duurzame bedrijventerreinen.	C	Op schema Het Energieloket voor bedrijven, DOE (Duurzaam Ondernemers Energieteam) ondersteunt bedrijven bij hun vragen over energie en verduurzaming. DOE is ook betrokken bij het onderzoek van de Ondernemers Coöperatie Tiel naar een mogelijke energy-hub. Op bedrijventerrein Medel wordt de Medel Energy Hub afgerond, waarmee een belangrijke stap is gezet in elektriciteitsvoorziening.
2.4.9	Bij grote stedelijke ontwikkelingen zoals in de Binnenstad, de Spoorzone en Passewaaij, nemen we klimaatadaptatie meteen mee, door wateropvang, waterberging en vergroening.	C	Op schema In onze stedelijke ontwikkelingsplannen is klimaatadaptatie een belangrijk uitgangspunt. Dit betekent dat we rekening houden met wateropvang, waterberging en vergroening om de stad beter bestand te maken tegen klimaatveranderingen.

2.4.11	We stellen een ecologisch beleid op en zetten ons in om de bewustwording te vergroten over biodiversiteit en het omgaan met de natuur.	C	Op schema We werken aan een concept natuurwaardekaart op basis van verzamelde gegevens. De gemeente heeft een intentieovereenkomst getekend voor het Groen Blauwe Raamwerk, waarmee projecten worden opgezet om biodiversiteit en landschap te verbeteren.
2.4.12	Bij alle ruimtelijke initiatieven kijken we welke ecologische waarden ingebracht en versterkt kunnen worden.	C	Op schema Onze inspanningen om ecologische waarden in ruimtelijke projecten te versterken, zorgen voor meer groen en meer biodiversiteit. De natuurwaardekaart met bijbehorende maatregelen kan dit proces verder ondersteunen.

Nieuwe beleidsontwikkelingen

Op ieder programmaonderdeel heeft de gemeente te maken met een continue ontwikkeling van de omgeving. Het gaat hier om (beleids)ontwikkelingen op zowel lokaal, regionaal als nationaal niveau.

Lokaal niveau

Geen nieuwe ontwikkelingen.

Regionaal niveau

Duurzaam energielokaal

In onze regio is een duurzaam energielokaal gevormd, waardoor inwoners lokale stroom tegen een lokaal tarief kunnen kopen. Betuwe Wind, net als andere regionale energie opwekkers, is één van de initiatiefnemers hiervan.

Inwoners, bedrijven en overheden kunnen via het energielokaal lokaal opgewekt stroom consumeren. Dit is één van de eerste stappen in het delen van energie zoals bedoeld in de nieuwe Energiewet en van belang voor de bestrijding van netcongestie en de zorg voor een goed warmteprogramma.

Nationaal niveau

Geen nieuwe ontwikkelingen.

Financiële afwijkingen

Binnen dit programma rapporteren we de volgende afwijkingen van de begroting van meer dan € 75.000:

Onderwerp	2025	2026	2027	2028
Overige afwijkingen < € 75.000	13 N	6 N	6 N	6 N
Totaal afwijkingen programmabudgetten	13 N	6 N	6 N	6 N
<i>Budgettaire neutrale mutaties:</i>				
Rijksuitkeringen bibliotheekwerk	168	125		
Restantbudget klimaatbeleid (dekking algemene reserve)	228			
Restantbudget verplaatsing koffieshops (dekking algemene reserve)	81			
Restantbudget invoering omgevingswet (dekking algemene reserve)	200			
Projecten museum (gedekt door bijdragen derden)	276			
Inzet specifieke uitkeringen energiearmoede en isolatieaanpak	420			
Bijstelling uitgaven/inkomsten grondexploitatieprojecten (Bleekveld, Lingehoven, Percelen Kellenseweg)	-1189			
Overige afwijkingen < € 75.000	97	7	7	7
<i>Investeringen:</i>				
Investeringen Agnietenhof (Cultuurbedrijf)	475			

3 Mens en Samenleving

3.1 Zorg, participatie en zelf-redzaamheid

Wat willen we bereiken?

We willen dat in Tiel iedereen mee kan doen in en aan onze samenleving. De eigen verantwoordelijkheid en mogelijkheden van mensen vormen voor ons het uitgangspunt. Alles begint bij de vraag van de inwoner.

Ondersteuning organiseren we zo dichtbij mogelijk. We zetten in op preventie en bieden gerichte hulp aan inwoners die het niet op eigen kracht kunnen. We geven ruimte voor persoonlijk contact, bieden maatwerk als de inwoner daar het meest bij gebaat is en houden het financieel beheersbaar.

We hebben een goede sociale basis nodig. Deze basis vormt de optelsom van alle voorzieningen die in Tiel ertoe bijdragen dat mensen in staat zijn om voor zichzelf te zorgen en zich in sociale situaties staande weten te houden.

We willen ook in Tiel de krappe arbeidsmarkt benutten om extra mensen die nu aan de kant staan naar werk- of leerwerktrajecten te begeleiden. We versterken werkzoekenden, medewerkers en werkgevers bij het ontdekken, benutten en vergroten van talenten.

Al deze acties bereiken we niet alleen. We doen dit samen met inwoners, verenigingen, stichtingen, ondernemers en andere samenwerkingspartners. Samen kunnen we onze fijne leefomgeving behouden en er voor elkaar zijn!

Wat gaan we ervoor doen?

	Actie	Jaar	Voortgang
3.1.2	Gemeente Tiel is aanjager van het Armoedepact. We bouwen verder aan de samenwerking met bestaande en nieuwe partijen. We streven ernaar om elkaar beter te begrijpen en om de beschikbare voorzieningen voor inwoners die ondersteuning nodig hebben effectiever te benutten. Daarnaast willen we het begrip voor inwoners die in armoede leven vergroten.	C	Op schema Op 8 mei 2025 heeft de projectgroep van het Armoedepact een bijeenkomst georganiseerd die in het teken stond van het informeren over fondsen en voorzieningen in Tiel. We maken plannen om ervoor te zorgen dat meer mensen gebruik kunnen maken van de verschillende minimaregelingen. Dit doen we samen met de cliëntenraad Participatiewet en de afdeling communicatie.
3.1.3	We organiseren de verdere ontwikkeling van de Sociale Poort: één centrale toegang voor hulpvragen over zorg, welzijn en ondersteuning.	C	Op schema De Sociale Poort als centrale toegang voor hulp en ondersteuning is gerealiseerd. De Sociale Poort is een meerjarige ontwikkeling. Er komen allerlei landelijke ontwikkelingen op ons af die van invloed zijn op de Sociale Poort. Ontwikkelingen zoals de landelijke Hervormingsagenda Jeugd, het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA), het Integraal Zorg Akkoord (IZA) en het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming vragen onder andere om aanpassingen in de inrichting van integrale sociale teams en het versterken van de lokale sociale pedagogische basis. De doorontwikkeling van de Sociale Poort is opgenomen in de startnotitie 'het Tielse sociaal duurzaam in evenwicht'. In 2025 gaan we verder met de uitwerking van de programmaplannen.

C = continu proces

3.14	We investeren in de sociale basis en eerste lijn, om (dure) zorg en ondersteuning te voorkomen.	C	Op schema Ook in 2025 blijven we investeren in de sociale basis en eerstelijnszorg. Dit doen we samen met diverse partners. In februari 2025 is voor de tweede keer de Netwerkmart Sociale Basis georganiseerd. Het was een geslaagde bijeenkomst met een opkomst van ongeveer 225 mensen. Dit jaar zijn voor het eerst tijdens de Netwerkmart ook de Burgerinitiatieven Awards uitgereikt waar 22 initiatieven zich voor hadden aangemeld. Daarnaast zijn we blijvend in contact met onze partners en hebben we ingezet op het voorkomen van (dure) zorg en ondersteuning De pilot 'Aanpak echtscheidingsproblematiek', die begin 2025 is gestart, is een goed voorbeeld van een manier om voorzieningen in de sociale basis en eerstelijnszorg te versterken en uit te breiden.
3.15	We geven invulling aan het convenant huisartsen, onder meer door samen te werken aan preventie, (vroeg)signalering en een gezonde leefstijl.	C	Op schema In het voorjaar van 2025 zijn, samen met de huisartsen, de eerste stappen gezet om van het convenant huisartsen (2025-2030) naar een concreet uitvoeringsplan te komen.
3.17	We zetten in op inburgering en inclusie. Iedereen is gelijkwaardig en moet kunnen meedoen in onze gemeente.	C	Op schema De gemeente is samen met het ROC in gesprek om het inburgeringsonderwijs kwalitatief vorm te geven. Er is specifiek aandacht voor mensen met een psychische kwetsbaarheid. Naast projecten zoals 'Tielse Maatjes' en de inloopvoorziening van Ixta Noa, heeft in april 2025 de Week van de Psychiatrie plaatsgevonden. In deze week wordt er extra aandacht gegeven aan dit thema. In het voorjaar 2025 zijn er voor- en door inwoners met een niet westerse achtergrond themabijeenkomsten georganiseerd.

3.1.8	Binnen de regio monitoren we de resultaten van de nieuwe inkoopstrategie Wmo-zorg en Jeugdhulp.	C	Op schema Lokaal en regionaal wordt sterk ingezet op datagedreven werken, zoals opgenomen in de inkoopstrategie Wmo-zorg en Jeugd. De Serviceorganisatie Regio Rivierland heeft in overleg met de gemeenten een leverancier gecontracteerd voor een nieuw databeheersysteem. Implementatie van dit systeem, inclusief koppeling met gemeentelijke datasystemen, vindt momenteel plaats. Regionaal is afgesproken dat de effecten van de inkoopstrategie Wmo-zorg en Jeugdhulp in 2025 in beeld worden gebracht en dat de inkoopstrategie wordt geëvalueerd.
3.1.9	We ondersteunen de ouders die slachtoffer zijn geworden van de kinderopvangtoeslagenaffaire.	2023/ 2025	Op schema We hebben beleidsregels vastgesteld voor de afhandeling van de kinderopvangtoeslagenaffaire. Deze beleidsregels zorgen niet voor grote wijzigingen in de behandeling van gedupeerde inwoners. Wel is onze werkwijze nu transparanter geworden.
3.1.10	We doen mee aan het landelijke actieprogramma Eén tegen eenzaamheid, om Tielse inwoners die zich eenzaam voelen, te helpen.	C	Op schema Tiel neemt deel aan het landelijk actieprogramma Eén tegen Eenzaamheid. Er zijn in Tiel diverse mogelijkheden om anderen te ontmoeten, denk aan het Inloophuis en maatjesprojecten. We hebben extra geïnvesteerd in communicatie rondom de Lief en Leedstraten. Binnen dit project van Mozaïek Welzijn kijken burens naar elkaar om. In leuke maar ook moeilijke tijden. Op deze manier is er aandacht voor elkaar.
3.1.11	Ook mensen met dementie moeten zo lang mogelijk kunnen meedoen in de Tielse samenleving. Samen met Alzheimer Nederland werken we aan een dementievriendelijke gemeente.	C	Op schema We zijn trots dat, vijf jaar na het tekenen van het convenant 'Samen Dementievriendelijk', de gemeente Tiel het certificaat 'Dementievriendelijke gemeente' heeft mogen ontvangen. Er hebben verschillende bijeenkomsten en activiteiten plaatsgevonden voor mensen met dementie en hun omgeving waar kennisoverdracht en persoonlijk contact centraal stond.

Nieuwe beleidsontwikkelingen

Op ieder programmaonderdeel heeft de gemeente te maken met een continue ontwikkeling van de omgeving. Het gaat hier om (beleids)ontwikkelingen op zowel lokaal, regionaal als nationaal niveau.

Lokaal niveau

- Nu schuldhelpverleningstrajecten door wetswijzigingen steeds korter duren, wordt het werken aan financiële zelfredzaamheid van inwoners belangrijker. We werken aan het voorbereiden van een samenwerking met 'Plinkr' om te komen tot een verbetering van onze financiële coaching aan inwoners. Het streven is om in het tweede kwartaal van 2025 te starten met een tweejarige pilot.
- We nemen deel aan de Pilot Mondzorg. Binnen deze pilot kijken we samen met onze lokale partners en zorgverzekeringen naar mogelijkheden voor betere mondzorg. Samen met Dokters van de Wereld proberen we een lokaal netwerk van mondzorgprofessionals op te zetten. We vragen of lokale tandartsen bereid zijn om periodiek een aantal gratis behandelingen uit te voeren voor inwoners die de kosten van tandzorg niet kunnen betalen.
- Er wordt gewerkt aan een lokaal uitvoeringsplan GGZ, zorg en veiligheid dat aansluit op het regionaal en lokaal Integraal Veiligheidsplan en het regionaal beleidsplan 'Samen Dichtbij'.
- We zijn gestart met de uitrol van een nieuwe escalatiemethodiek (Aanpak Voorkomen Escalatie (AVE) model) om beter en integraal samen te werken met onze partners op zorg- en veiligheids-casuïstiek.

- We zijn bezig met de afhandeling van de alleenverdienersproblematiek. Het gaat nu om de jaren 2022, 2023 en 2024. Een groep inwoners die door een ongelukkige samenloop van landelijke wetgeving onder het bestaansminimum is terecht gekomen, wordt gecompenseerd vanuit de bijzondere bijstand. We benaderen inwoners actief. Het gaat om een groep van ruim 40 huishoudens die hiervoor in beeld is.
- Er vond een evaluatie van het minima en schuldenbeleid plaats. Ook is er een uitvoeringsplan opgesteld voor 2025.
- We zijn gestart met de voorbereidingen voor inclusiebeleid in de gemeente Tiel. Hierin wordt antidiscriminatie nadrukkelijk opgenomen als thema.
- De gemeenteraad heeft in februari 2025 de startnotitie 'het Tielse sociaal domein duurzaam in evenwicht' vastgesteld. Er wordt gewerkt aan de uitwerking van de programmaplannen.

Regionaal niveau

Nieuwe Inkoop Beschermd wonen

Vanaf 1 januari 2025 zijn na een inkooptraject vanuit centrumgemeente Nijmegen de nieuwe contracten Beschermd Wonen voor de regio Gelderland Zuid ingegaan.

Het aanbod van Beschermd Wonen plekken in de regio is hiermee verruimd, er zijn enkele nieuwe aanbieders bijgekomen en het product Trainingshuis, specifiek voor jongvolwassenen tot 27 jaar, is gestart

Regionaal Actieplan dakloosheid Gelderland Zuid en Toekomstvisie maatschappelijke opvang

Er wordt gewerkt aan een regionaal Actieplan dakloosheid en daaraan gekoppeld

een Toekomstvisie op de maatschappelijke opvang. In het actieplan staan vier actielijnen centraal: preventie, bestaanszekerheid, wonen eerst en de uitvoeringspraktijk.

Het traject wordt samen met betrokken partners op de domeinen veiligheid, zorg en wonen opgepakt. Volgens planning vindt besluitvorming in alle gemeenten in het najaar van 2025 plaats.

Housing First

Alle gemeenten in Rivierenland zijn nu gestart met Housing First, bedoeld voor mensen die al langere tijd dakloos zijn. Deelnemers kunnen vanuit een stabiele woonsituatie met intensieve begeleiding werken aan herstel. Voor Tiel is Housing First aanvullend op afspraken met woningcorporaties over bijzondere bemiddeling voor mensen met complexe problematiek.

Integraal Zorgakkoord (IZA)

Met de gemeenten Buren, Culemborg, Neder-Betuwe, West Betuwe en West Maas en Waal maakt Tiel deel uit van de zorgregio Rivierenland. De door deze gemeenten aangestelde regiocoördinator Integraal Zorgakkoord (IZA) onderhoudt contacten met de zorgpartijen en (preferente) zorgverzekeraar Menzis in de zorgregio.

Gemeenten ontwikkelen samen projecten die bijdragen aan de doelstellingen van het Integraal Zorgakkoord (IZA). Uitdaging daarbij is om de jaarlijkse IZA-middelen ook daadwerkelijk in het lopende jaar te besteden.

Voorfinanciering en reservering van middelen voor navolgende jaren is op grond van de verantwoordingsregels niet moge-

lijk. IZA-middelen uit 2025 worden in 2025 ingezet voor dekking van de jeugdzorg interventie Stevig Ouderschap.

Versteviging van de organisatie van het netwerk Rivierenland Zorg en Welzijn

In de regio Rivierenland werken we samen aan het leveren en behouden van kwalitatief hoogwaardige zorg en ondersteuning, voor iedereen toegankelijk en betaalbaar. Eén van onze doelen is dat mensen elkaar beter leren kennen en samenwerken, ook over verschillende onderwerpen en afdelingen heen.

In de regio Rivierenland zijn momenteel drie bestuurlijke tafels actief. Om ervoor te zorgen dat vanuit één organisatie en governance aan de juiste opgaven voor de regio Rivierenland wordt samengewerkt, is een versteviging en verbinding tussen de tafels nodig in de vorm van een overkoepelend netwerk: het netwerk Rivierenland Zorg en Welzijn (NRZW).

Dit netwerk is een samenwerking van aanbieders op het gebied van zorg en welzijn, zorgverzekeraars, gemeenten, onderwijs en woningcorporaties. De gemeenten worden op bestuurlijk niveau vertegenwoordigd door bestuurders van West Betuwe en Tiel.

Werkcentrum Rivierenland

Sinds januari 2025 is het Werkcentrum Rivierenland van start. Het werkcentrum geeft onafhankelijk advies, professionele begeleiding en brengt inwoners met vragen over werk, scholing en loopbaanontwikkeling in contact met de juiste organisaties.

In het werkcentrum werken verschillende organisaties in de arbeidsmarkt samen. In de eerste maanden van 2025 hebben al meer dan 130 inwoners uit Rivierenland het werkcentrum weten te vinden. Ook het fysieke werkcentrum op de Stadhuis-campus in Tiel wordt regelmatig bezocht.

Wetswijziging ‘Van school naar duurzaam werk’

Op 1 januari 2026 treedt de wet Van school naar duurzaam werk in werking. Vooruitlopend op deze inwerkingtreding, wordt momenteel een regionaal proces doorlopen met een breed scala aan ketenpartners. De planning is dat we eind eerste kwartaal van 2025 de hoofdlijnen van het regionale programma hebben geschetst en deze in het tweede kwartaal van 2025 kunnen concretiseren.

Inburgering

De vijf gemeenten Buren, Culemborg, Neder-Betuwe, Tiel en West Maas en Waal werken vanaf 1 januari 2025 samen verder met de uitvoering van de Wet Inburgering door Regio Rivierenland op basis van een geactualiseerde dienstverleningsovereenkomst.

Werkzaam Rivierenland

Werkzaam Rivierenland gaat samen met de gemeenteraden de kaders vaststellen voor een toekomstbestendige sociale infrastructuur van werkbedrijven.

Nationaal niveau

Basisdienstverlening schuldhulpverlening

Het kabinet, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en de branchevereniging voor schuldhulpverlening

(NVVK), hebben hun handtekening gezet onder het plan ‘Basisdienstverlening schuldhulpverlening’.

Dit plan moet schuldhulpverlening toegankelijker maken en de kwaliteitsverschillen tussen gemeenten verkleinen. In 2025 bekijken we wat de gevolgen zijn voor de Tielse schuldhulpverlening en maken we een start met de implementatie.

Participatiewet in balans

De aangepaste Participatiewet wil mensen meer centraal stellen, gaat uit van vertrouwen en sluit beter aan op wat mensen (aan) kunnen en nodig hebben.

De beoogde inwerkingtreding voor de eerste set maatregelen per 1 juli 2025 bleek niet haalbaar. De gemeenten en andere uitvoeringsorganisaties hebben voldoende tijd nodig voor de implementatie. De inwerkingtredingsdatum voor de eerste set maatregelen is daardoor verschoven naar op zijn vroegst 1 januari 2026.

Integraal Zorgakkoord (IZA) en het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA)

Tijdens de Algemene Ledenvergadering (ALV) van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) op 29 november 2024 hebben gemeenten zich teruggetrokken uit het Integraal Zorgakkoord. Begin 2025 zijn afspraken over gelijkwaardigheid tussen de VNG, Zorgverzekeraars Nederland en het ministerie van VWS door het bestuurlijk overleg IZA vastgesteld. De VNG heeft daarna de inhoudelijke gesprekken met de IZA-partijen hervat.

De gesprekken gaan over het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA).

Het IZA bevat afspraken van zorgpartijen en gemeenten die een impuls geven aan de beweging van zorg naar gezondheid, zodat onze inwoners zoveel mogelijk kans hebben op een gezond leven. Met het AZWA wordt ingezet op een verbreding, intensivering en concretisering van het IZA, waarin gelijkwaardigere toegang tot zorg en welzijn en het afwenden van het arbeidsmarktkort centraal staan. Ook zullen in het AZWA het sociaal domein en de publieke gezondheid een explicietere plek krijgen.

3.2 Jeugd en onderwijs

Wat willen we bereiken?

Elk kind verdient de best mogelijke start in het leven én een optimale kans op een mooie toekomst. De eerste duizend dagen van een kinderleven zijn daarvoor cruciaal. Daar dragen wij graag aan bij. Goed en volwaardig onderwijs is belangrijk voor de toekomst van onze kinderen.

Onderwijshuisvesting

Op het gebied van onderwijshuisvesting staat de gemeente voor een uitdaging. De komende jaren staan grote investeringen in schoolgebouwen op de rol, zoals het Beroepscollege. Soms is verbouwen voldoende, maar in andere gevallen is volledige renovatie of zelfs nieuwbouw noodzakelijk. In 2023 is het Integraal Huisvestingsplan gemeente Tiel (IHP) vastgesteld en op dit moment wordt uitvoering gegeven aan de haalbaarheidsonderzoeken voor de projecten uit de eerste termijn van het IHP.

Basis lees, schrijf en rekenvaardigheden

Sommige inwoners van Tiel hebben grote moeite met lezen, schrijven en/of rekenen. Zij hebben hierdoor ook problemen met het gebruik van computers of smartphones, wat hen belemmert om volledig deel te nemen aan de maatschappij en de arbeidsmarkt. Dit leidt tot kosten voor de samenleving. We zetten ons in om mensen die hun basisvaardigheden willen verbeteren, te ondersteunen en hen vooruit te helpen.

Wat gaan we ervoor doen?

	Actie	Jaar	Voortgang
3.2.1	We maken een Tielse vertaling van het landelijke actieprogramma 'Kansrijke Start'. De eerste duizend dagen voor een kind zijn cruciaal voor een goede start. We helpen kwetsbare ouders zodat hun kinderen zo gezond en veilig mogelijk hun leven starten.	C	Op schema We starten in de loop van 2025, samen met de andere gemeenten uit de regio, met de uitvoering van de bewezen effectieve interventie Stevig Ouderschap.
3.2.2	Door corona hebben leerlingen en studenten leervertragingen opgelopen. Het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) helpt die vertraging in te lopen. Samen met maatschappelijke partners en onderwijs voeren we het Tielse actieplan uit.	C	Op schema Op 1 augustus 2025 loopt de regeling Nationaal Programma Onderwijs (NPO) af. Met de beschikbaar gestelde middelen voor de preventieve aanpak Jeugd kunnen we een aantal interventies ook na 1 augustus 2025 voortzetten. Het gaat dan onder meer om de inzet van de wijkteams op scholen en de uitbreiding van het jongerenwerk. Voor de voortzetting van andere onderdelen van het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) zijn subsidieaanvragen ingediend bij de Gelijke Kansen Alliantie.
3.2.3	We blijven ons inzetten om voortijdig schoolverlaten te voorkomen en onderwijskansen te stimuleren.	C	Op schema In het eerste kwartaal van 2025 is door Oberon een tussenevaluatie van het onderwijskansenbeleid uitgevoerd. Eén van de uitkomsten van deze tussenevaluatie is dat voor het uiteenzetten van een gezamenlijke visie een Lokale Educatieve Agenda nodig is. De voorbereiding hiervoor is inmiddels in gang gezet.

C = continu proces

3.2.4	We organiseren activiteiten voor inwoners met beperkte basisvaardigheden. Hierbij maken we gebruik van een thematische aanpak waarbij we ons richten op onderwerpen zoals geld, gezondheid, werk en gezin.	C	Op schema We zetten stevig in op de monitoring van onze aanpak. Alle Taal- en leerhuizen in de regio maken gebruik van hetzelfde registratie en monitoringsysteem. Daarnaast wordt de impactmeting zowel bij het ROC als bij de Taal- en leerhuizen afgenomen. In februari 2025 zijn we gestart met een kosten-batenanalyse met betrekking tot volwasseneneducatie. De resultaten worden in september 2025 verwacht. De gemeentelijke gezinsaanpak waar uiteenlopende partners samenwerken om de vicieuze cirkel van laaggeletterdheid te doorbreken en te agenderen krijgt steeds meer vorm. Het streven is om in het najaar 2025 gezamenlijk een bijeenkomst te organiseren voor professionals, van consultatiebureau tot docent, van VVE tot beleidsambtenaar.
3.2.5	We stimuleren talenten onder meer met de Brede school aanpak, Brede school Academie en inzet van het jongerenwerk.	C	Op schema Begin 2025 hebben we de subsidie School en Omgeving van de Gelijke Kansen Alliantie aangevraagd om de Brede school aanpak in Tiel-Oost en de Kloosterbuurt voort te zetten en uit te kunnen breiden naar Tiel-West. Hiermee kunnen we een aantal interventies continueren die in het kader van het Nationaal Programma in gang zijn gezet. Ook de Brede School Academie is voortgezet waarmee kinderen uit groep 6, 7 en 8 extra ondersteund worden. Het doel is om het uitstroompercentage naar HAVO/VWO van deze leerlingen te verhogen. In maart 2025 heeft de gemeenteraad ingestemd met de uitbreiding van het jongerenwerk met drie fte. Samen met Mozaiëk Welzijn wordt deze uitbreiding verder vormgegeven.

3.2.6	Met het Regionaal Werkbedrijf - Plat-form Onderwijs en Arbeidsmarkt Regio Rivierenland werken we aan de praktische uitwerking van de Banenafspraken. We stimuleren activiteiten die het onderwijs beter laten aansluiten op vragen vanuit de arbeidsmarkt.	C	Op schema De doelstelling voor de uitwerking van de Banenafspraken in 2025 is vastgesteld op 1.594 banen. Regio Rivierenland voldoet al voor 99% aan de doelstelling voor 2025. Begin 2025 zijn de gemaakte samenwerkingsafspraken voor de inzet van de Overstapcoach getekend door het praktijkonderwijs, voortgezet speciaal onderwijs en alle Mbo-scholen in de regio. De Overstapcoach is vanaf nu dus beschikbaar voor alle leerlingen van het voortgezet speciaal onderwijs (vso) en praktijkonderwijs (pro) uit Regio Rivierenland.
3.2.7	Het uitvoeringsprogramma voor de projecten uit de eerste termijn van het Integraal Huisvestingsplan (IHP) is in de maak, inclusief de daarbij behorende haalbaarheidsonderzoeken.	2023-2025	Op schema In nauw overleg met de schoolbesturen is het Uitvoeringsprogramma voor de projecten uit de eerste termijn van het Integraal Huisvestingsplan (IHP) en de daarbij behorende haalbaarheidsonderzoeken, opgesteld en afgerond. Het proces van besluitvorming door de gemeenteraad is in gang gezet.
3.2.8	We werken aan de borging van het Talenhouse, een geschikt talentenprogramma en voldoende begeleiding.	2023-2025	Op schema Jongeren ontvangen begeleiding van het jongerenwerk via het Talenhouse. We zijn met Mozaïek Welzijn in gesprek voor een optimale versterking van het talentenprogramma met aandacht voor zowel binnen- als buitenactiviteiten. De uitbreiding van het jongerenwerk, waar de gemeenteraad in maart 2025 mee heeft ingestemd, vormt hier de basis voor. We hebben het contact met het ministerie van Justitie en Veiligheid versterkt en gewerkt aan voorbereidingen van een subsidieaanvraag voor landelijke Preventie met Gezag-gelden (PmG) voor de komende twee jaar. Met deze subsidie kunnen we de jeugdaanpak verder blijven versterken.

3.2.9	Voor jongeren willen we ook buitenactiviteiten faciliteren. We gaan hierover in gesprek met de jongeren(raad) en andere betrokkenen.	2023-2026	Op schema In het voorjaar van 2025 zijn de paden in de Speeltuin aan de Boerhaavelaan aangelegd. Dit maakt het voor onder andere jongeren aantrekkelijk om buiten activiteiten te ondernemen. Vanuit het Sportakkoord worden er verschillende activiteiten in de buitenlucht gesubsidieerd. Zo is er een bijdrage geleverd aan de activiteiten 'Koningsspelen' en de 'Avondvierdaagse van Tiel'.
3.2.10	We geven uitvoering aan het onderwijskansenbeleid. Hiermee bieden we kinderen met een onderwijsachterstand de best mogelijke kansen in hun ontwikkeling en bereiden we ze goed voor op hun toekomst.	2023-2026	Op schema Vorig jaar is ons onderwijskansenbeleid vastgesteld. In samenwerking met onze partners bekijken we wat nodig is om onze plannen verder uit te voeren.
3.2.11	We sluiten aan op de Hervormingsagenda Jeugd.	2024-2028	Op schema Bij het opstellen van de Startnotitie 'het Tielse sociaal domein duurzaam in evenwicht' hebben we rekening gehouden met de maatregelen uit de Hervormingsagenda Jeugd 2023-2028 zoals de integrale toegang, stevige lokale teams en versterking van de pedagogische basis. Daarnaast werken we met de gemeenten in de regio Rivierenland aan de uitwerking van de Regiovisie Jeugdhulp regio Rivierenland. In maart 2025 is een regionale werkconferentie georganiseerd waarbij onze maatschappelijke partners binnen het onderwijs en sociaal domein aanwezig waren. De uitkomsten van de regionale werkconferentie worden gebruikt voor verdere concretisering van plannen en programma's in de regio.

Nieuwe beleidsontwikkelingen

Op ieder programmaonderdeel heeft de gemeente te maken met een continue ontwikkeling van de omgeving. Het gaat hier om (beleids)ontwikkelingen op zowel lokaal, regionaal als nationaal niveau.

Lokaal niveau

- Het Programma regionale aanpak voortijdig schoolverlaten 2020-2024 is met

een jaar verlengd door uitstel van de nieuwe Wet van school naar duurzaam werk van 2025 naar 2026.

- Er komt regionaal een nieuw integraal plan van aanpak basisvaardigheden 2025-2028. Op basis hiervan wordt er ook gewerkt aan een lokale vertaling van dit plan.
- De gemeenteraad heeft in februari 2025 de startnotitie 'het Tielse sociaal domein

duurzaam in evenwicht' vastgesteld. Er wordt gewerkt aan de uitwerking van de programmaplannen.

Regionaal niveau

Uitvoeringsplan Regiovisie Jeugd

De gemeenten in de regio Rivierenland zijn bezig met de uitwerking van de Regiovisie Jeugdhulp. Dat doen ze samen met de maatschappelijke partners binnen het onderwijs en sociaal domein.

In maart 2025 heeft een regionale werkconferentie plaatsgevonden waarin de vertegenwoordigers van de gemeenten en maatschappelijke partners aan de slag zijn gegaan met thema's zoals normaliseren, anders jeugdhulp organiseren en beter samenwerken.

De uitkomsten van de regionale werkconferentie worden gebruikt voor verdere concretisering van plannen en programma's in de regio.

Nationaal niveau

Advies deskundigencommissie van Ark over de Hervormingsagenda Jeugd

Begin 2025 is het rapport van 'Groeipijn' verschenen van de commissie van Ark. De commissie stelt vast dat er hard is gewerkt aan de uitvoering van de Hervormingsagenda Jeugd. Tegelijkertijd geldt dat die inzet nog niet rendeert. Dat wijt de commissie aan een te beperkte scope van de aanpak, een gebrek aan doorzettingsmacht in de jeugdketen, te weinig realisme ten aanzien van de besparingen en het tijdpad en onduidelijkheden over de haalbaarheid daarvan.

Volgens de commissie is doorgaan met de Hervormingsagenda Jeugd noodzakelijk, maar moet deze verbreed worden naar bestaanszekerheid, wonen, onderwijs en volwassenenzorg. Daar liggen de oorzaken voor het sterk toegenomen beroep op jeugdhulp.

Gemeenten moeten zorgdragen voor een goede lokale basisvoorziening en het versterken van de lokale teams. De commissie concludeert ook dat de ingeboekte besparingen niet realistisch zijn gebleken en de kosten gestegen, zonder dat gemeenten daarop afdoende kunnen sturen.

Wet verbetering beschikbaarheid Jeugdzorg

Op dit moment moeten kwetsbare kinderen en ouders nog vaak te lang wachten op jeugdzorg. De Tweede Kamer heeft daarom in april 2025 de Wet verbetering beschikbaarheid jeugdzorg aangenomen. Het wetsvoorstel is onderdeel van de Hervormingsagenda Jeugd, waarin nog meer maatregelen zijn afgesproken.

In dit wetsvoorstel worden gemeenten verplicht om met andere gemeenten in de regio samen te werken bij de inkoop van (hoog)specialistische jeugdzorg en wordt voorgeschreven wat er minimaal op regionaal niveau gezamenlijk ingekocht moet worden. Hiervoor moet met de regio's een gemeenschappelijke regeling in worden gericht.

3.3 Sport, gezondheid en bewegen

Wat willen we bereiken?

Sport en bewegen

We willen dat zoveel mogelijk Tielena-
ren gezond zijn. Sport en bewegen draagt
daaraan bij. Daarom streven we naar een
passend sport- en beweegaanbod voor
iedereen. Belangrijk is dat het sportaanbod
aansluit bij de behoeften van inwoners.

In het Sport en beweegbeleid 2022 - 2032
hebben we de overkoepelende doelstelling
opgenomen dat in 2026 het percentage
Tielena- en Tielena- dat voldoet aan de beweegricht-
lijnen is gestegen.

Met een actieve leefstijl en voldoende
beweging kunnen inwoners zich gezond,
vitaal en weerbaar voelen. Maar er is buiten
gezondheid en vitaliteit nog meer voordeel
te behalen. Bewegen en sporten dragen bij
aan sociale cohesie en persoonlijke ont-
wikkeling. Misschien wel het allerbelang-
rijkste: mensen beleven er plezier aan.

De gemeente Tiel wil dit bereiken door
het wegnemen van drempels die sport-
en beweegdeelname in de weg staan en

inwoners daarmee stimuleren om (meer)
te gaan sporten en bewegen. Dit doet de
gemeente samen met sport- en bewe-
geaanbieders.

Bewegen en sporten in de openbare
ruimte is in opkomst. Fietsen, wandelen
en bootcamps stijgen in populariteit. De
openbare ruimte kunnen we dan ook zien
als de grootste sportaccommodatie die de
gemeente Tiel rijk is.

Gezondheid

Een goede gezondheid is een belangrijke
voorwaarde om mee te kunnen doen in
de samenleving. We willen de gezondheid
én het welbevinden van onze inwoners
beschermen en bevorderen. We zorgen
ervoor dat het gezond wonen en leven is in
Tiel.

Twintig organisaties ondertekenden het
Preventieakkoord. Zij zijn bezig om de
gezondheidsverschillen tussen inwoners
te verkleinen. Uitvloeisel van dit akkoord
is dat we de drempels van inwoners verla-
gen die iets aan gezondheid willen doen.
We passen de fysieke omgeving aan zodat
bewegen makkelijker wordt.

Wat gaan we ervoor doen?

	Actie	Jaar	Voortgang
3.3.1	We blijven ons inzetten om meer mensen aan het sporten en bewegen te krijgen, onder meer door te investeren in buurt-sportcoaches.	C	Op schema Het beweegteam organiseert, samen met partners, activiteiten gericht op valpreventie, waarbij de Gelderse Sport Federatie vanaf het voorjaar van 2025 als projectleider optreedt binnen de keten-aanpak Valpreventie. Er worden diverse activiteiten en interventies aangeboden, zoals voorlichting, screening en begeleiding naar regulier aanbod. Het beweegteam biedt ook ondersteuning aan sportverenigingen. In het voorjaar van 2025 zijn verenigingen geïnformeerd over financiële duurzaamheid en een sociaal veilig sportklimaat. Vanuit het Sportakkoord is de beweeggroep 'Sterk op de been bij de AVGN' gehonoreerd. Deze beweeggroep biedt deelnemers de mogelijkheid om kennis te maken met verschillende vormen van beweging om zo door te stromen naar regulier aanbod. Om vrijwilligers te bedanken en waarderen voor hun inzet, vond op 24 maart 2025 een vrijwilligersavond plaats in het Agnietenhof Tiel. Meer dan 650 vrijwilligers van ruim 80 vrijwilligersorganisaties kwamen naar het Tielse theater voor optredens en een gezellige nazit. De vrijwilligersavond is tot stand gekomen uit een samenwerking tussen Cultuur in Bloei, de gemeente Tiel en Cultuurbedrijf Tiel.
3.3.2	We voeren metingen uit om erachter te komen of het sportaanbod aansluit bij de beweeg- en sportbehoeften van onze inwoners en welke drempels Tielenaren ervaren om te gaan sporten.	2025 en 2027	Op schema Er wordt een vervolgonderzoek uitgevoerd als vervolg op de nulmeting die in 2023 heeft plaatsgevonden. Op basis van de uitkomsten wordt ingezet op de verbetering van het sport- en beweegaanbod in Tiel. Er is een haalbaarheidsonderzoek in uitvoering naar de realisatie van een nieuwe sporthal.

C = continu proces

3.3.3	We zetten in op de doorontwikkeling van lokale initiatieven zoals het Sportakkoord en het Preventieakkoord.	C	Op schema In 2025 zijn verschillende activiteiten gefinancierd vanuit het Sportakkoord zoals: • Bewegen met Nijntje • Kennismaken met basketbal • Fietscoach trainingen
3.3.4	We geven uitvoering aan het Preventieakkoord. Samen met lokale partners zorgen we voor een samenhangend pakket van maatregelen op het gebied van roken, gezond gewicht en psychisch welbevinden.	C	Op schema In 2025 krijgen zo'n 100 inwoners met gezondheidsproblemen advies via het Leefstijlsprekkuur en worden zij doorverwezen naar een passend beweegaanbod. We werken in 2025 verder samen met andere gemeenten uit de zorgregio en zorgpartijen waaronder ziekenhuizen en zorgverzekeraars aan de doelen uit het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het Integraal Zorgakkoord (IZA). Voor een tweetal ketenaanpakken (Kind naar Gezond Gewicht en Valpreventie) hebben we in het voorjaar van 2025 de projectleiding belegd bij respectievelijk de GGD en de Gelderse Sport Federatie (GSF).
3.3.5	Financiële en andere belemmeringen om te sporten en bewegen, nemen we zoveel mogelijk weg voor onze inwoners. Voor mensen met een beperkt inkomen stellen we het Jeugd- en Volwassenenfonds Sport en Cultuur beschikbaar. Dit zijn landelijke regelingen.	C	Op schema De samenwerking met het Jeugdfonds Sport en Cultuur loopt in 2025 door. Dit geldt ook voor de aanvullende afspraken voor het vergoeden van zwemonderwijs. In 2024 ontstond een grote piek in aanvragen door de hogere vergoeding. Begin 2025 is het aantal aanvragen weer terug op het oude niveau. In het eerste kwartaal van 2025 registreerde het fonds 90 goedgekeurde aanvragen. Het Volwassenenfonds Sport en Cultuur registreerde in het eerste kwartaal van 2025 in totaal 83 goedgekeurde aanvragen. Dit is iets meer dan in dezelfde periode vorig jaar. Hogeschool Arnhem Nijmegen (HAN) onderzoekt hoe het bepalen van sport invloed heeft op de sport- en beweegdeelname. Een onderdeel van het onderzoek is een experiment op de basisscholen in Tiel-West. Hier wordt een gratis naschools sportaanbod ontwikkeld en aangeboden. Op basis van de resultaten van dit onderzoek kunnen we beter inspelen op de maatregelen die nodig zijn om meer kinderen en gezinnen te laten sporten.

3.3.6	We stimuleren een passend sport- en beweegaanbod onder inwoners met een beperking.	C	Op schema We bieden passend sport- en beweegaanbod aan voor inwoners met een beperking. Het beweegteam organiseert in 2025 wederom naschoolse activiteiten voor kinderen die speciaal onderwijs volgen. Op deze manier kunnen deze kinderen kennismaken met verschillende sporten.
3.3.7	We creëren meer mogelijkheden om buiten te bewegen. Bijvoorbeeld door fiets- en wandelroutes aan te leggen.	C	Op schema We hebben in het Vuadabos een nieuw halfverhardingspad gerealiseerd om te kunnen wandelen. Ook is op Medel een nieuw fietspad aangelegd. Daarnaast hebben we diverse bestaande fiets- en voetpaden verbeterd zodat inwoners hier weer veilig en prettig kunnen fietsen en lopen.
3.3.8	Het aanbod aan accommodaties stemmen we af op de beweeg- en sportbehoefte van de inwoners.	C	Op schema We bereiden een vervolgonderzoek voor op de nulmeting van het sportaanbod uit 2023. De resultaten worden als basis gebruikt voor afstemming van het aanbod aan accommodaties op de beweeg- en sportbehoefte van onze inwoners.
3.3.9	We onderzoeken de mogelijkheden om de financiële lasten te verlagen voor maatschappelijke en non-profit organisaties die volledig op vrijwilligers draaien, zoals sportverenigingen en buurthuizen.	2024	Gerealiseerd De gemeenteraad heeft in februari 2025 de 'Deelverordening Compensatie 50% OZB Verenigingen, Tiel 2024- 2027' vastgesteld. Het doel is om structurele lastenverlichting te bieden aan verenigingen, zodat het verenigingsleven voor inwoners betaalbaar en toegankelijk blijft en de verenigingen financieel gezond kunnen blijven functioneren. Verenigingen met eigen vastgoed kunnen subsidie aanvragen om 50% van de OZB-lasten vergoed te krijgen.
3.3.10	We voeren geplande renovaties en groot onderhoud uit aan de buitensportvelden. Hiermee houden we de accommodaties op orde.	C	Op schema In de zomerperiode van 2025 vinden er weer verschillende renovaties plaats. Deze renovaties gebeuren op basis van de jaarlijkse inspectie van de sportvelden en het geactualiseerde meerjarenonderhoudsplan (MJOP). Op deze manier houden we de velden veilig en goed bespeelbaar. In 2025 worden renovaties uitgevoerd bij: • Voetbalvereniging RKTVC • Voetbalvereniging TEC

3.3.11	We verkennen de mogelijkheid om een sportolympiade te organiseren.	2024	Gedeeltelijk op schema Er waren te weinig scholen en verenigingen die in 2024 deel konden nemen aan een sportolympiade. We onderzoeken, samen met 'Tiel Beweegt' de mogelijkheden voor het houden van een Sportolympiade in 2025.
3.3.12	Voor 2024 en 2025 is budget beschikbaar gesteld om het Volwassenenfonds Sport en Cultuur voort te zetten.	2024-2025	Gerealiseerd Er is binnen het budget voor armoedebestrijding ruimte gevonden voor een incidentele verhoging van het budget voor het Volwassenenfonds Sport- en Cultuur in 2024 en 2025. Het aantal inwoners dat gebruikmaakt van dit fonds is ook in de eerste periode van 2025 weer licht gestegen. Daarnaast hebben veel kinderen zwemles kunnen volgen.

Nieuwe beleidsontwikkelingen

Op ieder programmaonderdeel heeft de gemeente te maken met een continue ontwikkeling van de omgeving. Het gaat hier om (beleids)ontwikkelingen op zowel lokaal, regionaal als nationaal niveau.

Lokaal niveau

- In maart 2025 is door het college van burgemeester en wethouders ingestemd met het Uitvoeringsplan 2025-2026 Rookvrije Generatie. De gemeente werkt bij de uitvoering van het plan nauw samen met partners uit de zorg, het onderwijs en het sociaal domein. Eén van de onderdelen van het plan is de (door)ontwikkeling Integrale aanpak roken en vaperen, het verder verdwij-

nen van roken en vaperen in de publieke ruimte door het (verder) rookvrij maken van speelplekken, sportverenigingen en sportterreinen.

Ook wil de gemeente zelf het goede voorbeeld geven en de stadshuis-campus in 2025 een rookvrije zone maken.

- De gemeenteraad heeft in februari 2025 de startnotitie 'Het Tielse sociaal domein duurzaam in evenwicht' vastgesteld. Er wordt gewerkt aan de uitwerking van de programmaplannen.

Regionaal niveau

Geen nieuwe ontwikkelingen.

Nationaal niveau

Geen nieuwe ontwikkelingen.

Financiële afwijkingen

Binnen dit programma rapporteren we de volgende afwijkingen van de begroting van meer dan € 75.000:

Onderwerp	2025	2026	2027	2028
Lagere te verwachten uitgaven op de budgetten Wmo en Armoedebeleid. Dit betreft de structurele doorwerking uit de jaarrekening 2024	675V			
Incidentele kosten voor de overdracht van de JGZ 0 -4 jaar naar de GGD per 2026	288N			
Versterking preventieve aanpak jeugd voor het jaar 2025 (ivm met start medio 2025 en per september 2025)	229N			
Overige afwijkingen < € 75.000	29V	17V	23V	23V
Totaal afwijkingen programmabudgetten	245V	17V	23V	23V
Budgettair neutrale mutaties:				
Bijdrage aan het regioteam Jeugd en Wmo is verschoven naar dit programma	144	144	144	144
De decentralisatie-uitkering "Work in NL" wordt doorbetaald aan het Werkcentrum Rivierenland	195	195	195	
Restantbudget laaggeletterdheid over voorgaande jaren	122			
Inzet van de Spuk Nationaal Programma Onderwijs	136			
Uitvoeringsplan GGZ, Zorg en Veiligheid, dekking vanuit bijdrage centrummiddelen BW / MO gemeente Nijmegen	520	619	529	529
Uitvoering alleenverdieners problematiek.	93			
Overige budgettair neutrale mutaties	288			

4 Inwoners

4.1 Veiligheid

Wat willen we bereiken?

In Tiel moet iedereen veilig kunnen wonen, werken, leren en recreëren. Naast een stevige repressieve aanpak met bestuursrechtelijke maatregelen in combinatie met strafrecht zetten we extra in op preventie en vroegsignalering.

Dit doen we op zorg- en veiligheidsthema's, zoals (ernstige) overlastgevers, huiselijk geweld en kindermishandeling, stalking en radicalisering. We werken hierin samen met partners verbonden aan het Zorg- en Veiligheidshuis.

Daarnaast bestrijden we ondermijning en zware criminaliteit met oog voor de grootstedelijke problematiek van Tiel. Tegen gaan van ongeregelde heden, vandalisme en geweld, (drugs)criminaliteit, cybercrime en mensenhandel maken onderdeel uit van onze aanpak.

We willen voorkomen dat jongeren het verkeerde pad op gaan. Dit verdient onze serieuze aandacht. De kwetsbaarheid voor criminaliteit door onze geografische ligging en bereikbaarheid, maar ook onze sociale bevolkingsopbouw met relatief veel sociaaleconomisch kwetsbare inwoners, spelen een belangrijke rol.

In onze aanpak werken we met het stevig voeren van procesregie vanuit de gemeentelijke rol samen met een netwerk van onder andere scholen, sportclubs, politie en justitie. We maken gebruik van de betrokkenheid van inwoners en ondernemers bij onze gemeente.

Wederkerigheid, het versterken van meldingsbereidheid en daarmee onze informatiepositie en het stevig en stringent handhaven zijn daarbij sleutelwoorden.

Wat gaan we ervoor doen?

	Actie	Jaar	Voortgang
4.1.1	We zetten structureel en projectmatig in op de aanpak van ondermijnende criminaliteit. We voeren een stevige regie op de samenwerking en het versterken van de informatielijn met onze ketenpartners met een strakkere handhavingsslijn. Zowel preventief en repressief met inzet van controles vanuit toezicht en handhaving en bestuurlijke instrumenten als de Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur (Bibob). Waar mogelijk versterken we onze regie met regionale, provinciale of landelijke gelden.	C	Op schema We maken gebruik van de kennis en capaciteit van het regionale programma Weerbaar Gelderland Zuid, waaronder Bibob-onderzoeken. Daarnaast hebben we zowel bestuurlijk als ambtelijk een bijdrage geleverd aan het opstellen van een Gelderse Norm om met alle gemeenten en partners in Gelderland onze weerbaarheid tegen ondermijning te versterken. We onderzoeken met de zeven gemeenten in de Waarden hoe we elkaar op het vlak van Bibob verder kunnen versterken. Wij zijn aangesloten bij het landelijk netwerk Offensief tegen explosies. Samen zetten we ons in om ook in Tiel doeltreffender op te treden tegen de toenemende inzet van explosieven bij conflicten, zowel in de persoonlijke als in de criminele sfeer. Door deze samenwerking versterken we onze aanpak en dragen we bij aan een veiligere samenleving.
4.1.2	We onderhouden een constructieve samenwerkingsrelatie met politie, justitie en het Zorg- en Veiligheidshuis om de veiligheid binnen onze gemeente te waarborgen. We brengen onze basis met betrekking tot het veilig en wettelijk juist delen en verwerken van gegevens op orde en investeren in informatie gestuurd werken.	C	Op schema Voor de implementatie van het model Aanpak Voorkomen Escalatie (AVE) zijn we gestart met een pilot waarbij we casus- en procesregie beter beleggen als onderdeel van de Sociale Poort, de wijkteams en het Zorg- en Veiligheidshuis. Doel is om sneller en effectiever samen te werken met onze zorg- en veiligheidspartners om escalatie van casuïstiek te voorkomen. We bereiden ons voor op de ingebruikname medio 2025 van een nieuw dossiersysteem voor veiligheids casuïstiek om informatie veilig en wettelijk juist te registreren en monitoren. We starten voor de zomer van 2025 met een leefbaarheidsmonitor om bij inwoners hun beleving, ideeën en prioriteiten op het gebied van leefbaarheid (veiligheid, zorg en welzijn en openbare ruimte) op te halen en gebruiken deze sturingsinformatie voor beleid en planvorming.

C = continu proces

4.1.3	Met voorlichtings- en bewustwordingscampagnes werken we aan de weerbaarheid van inwoners, bedrijven en verenigingen tegen alle vormen van ondermijning en (zware) criminaliteit. Op basis van wederkerigheid roepen we onze inwoners, bedrijven en verenigingen op om verantwoordelijkheid te nemen en zaken te melden. We communiceren actief over de opvolging van meldingen en de aanpak van overlast, openbare orde en veiligheidsdossiers.	C	Op schema Ook in 2025 blijven we bewustwordingscampagnes uitvoeren, waarbij we via social media gericht communiceren met inwoners in de omgeving van een pand dat gesloten is vanwege criminele activiteiten. We zetten de ingezette lijn voort om actief te communiceren over de aanpak van overlast en onveiligheid via social media, persberichten en gesprekken. Daarbij benadrukken we steeds het belang van het melden van signalen en misstanden en het doen van aangifte.
4.1.4	Met de gezamenlijke inzet van buitengewoon opsporingsambtenaren (boa's) en politie op (veel voorkomende) criminaliteit, openbare orde en overlastsituaties handhaven we de veiligheid. We zetten de beschikbare capaciteit, inclusief eventuele incidentele uitbreidingen, op basis van prioriteiten in ons handhavingsbeleid en integraal veiligheidsplan, structureel in. Wanneer gevraagd acteren we op urgente veiligheidsrisico's en overlastsituaties. In het bijzonder rondom de jaarwisseling, bij evenementen en bij overlast in de openbare ruimte.	C	Op schema We blijven vasthouden aan onze aanpak om overlast en criminaliteit consequent tegen te gaan. Hierbij zetten we bestuurlijke maatregelen in, naast de opvolging van zaken binnen het strafrecht. We hanteren een actueel en effectief handhavingsbeleid, waarmee we gericht optreden tegen ondermijnende activiteiten en overlast. Dankzij een daadkrachtige aanpak worden successen geboekt en blijven we onze inzet continu optimaliseren. Recent hebben diverse controles en handhavingsmaatregelen geleid tot concrete resultaten, waarmee we de veiligheid en leefbaarheid in onze gemeente versterken. Het toezicht op geluidsoverlast bij evenementen is uitgebreid met een nieuw meetsysteem, waarmee de geluidsstrekte realtime wordt gemonitord en maatregelen worden genomen waar nodig. De incidenten tijdens de jaarwisseling zijn opgevolgd met bestuurlijke maatregelen, waaronder het verhalen van schade op een betrokkene bij incidenten.
4.1.6	We stimuleren Veiliger Wijk Teams, buurtpreventieteams en het gebruik van buurtapp's. Bestaande landelijke apps worden door ons gepromoot. Ook experimenteren we met succesvolle projecten uit andere gemeenten (zoals het project Waaks). Met dit soort projecten benutten we de ogen en oren van onze inwoners en ondernemers.	C	Op schema We hebben de verbinding met buurtpreventiecoördinatoren weer versterkt in een gezamenlijke bijeenkomst. Daarnaast hebben we met horecaondernemers gesproken over veiligheid in de binnenstad en onze gezamenlijke en individuele rollen en verantwoordelijkheden.

4.1.8	Het project 'Aanstormend Talent' zetten we door, waarbij we gebruik maken van landelijke gelden. Daarmee verstevigen we de integrale (preventieve en repressieve) jeugdaanpak om te voorkomen dat jongeren in de criminaliteit belanden. Dit doen we in samenhang met de borging van het Talenthuis, het verstevigen van samenwerking met scholen op het vlak van veiligheid en de versterking van jongerenwerk (zie onder Mens en Samenleving).	C	Op schema We hebben in samenwerking met raadsleden een informatieve commissie over de risico's van aanwas van kwetsbare jongeren in criminaliteit en onze aanpak hierop georganiseerd. Deze activiteit is in lijn met de plannen en de eerder aangenomen motie om te investeren in de weerbaarheid van jongeren met onder andere het jongerenwerk en de wijkteams op school. We ontvangen met de najaarsnota de door het ministerie van Justitie en Veiligheid toegezegde subsidie voor 2025 van 500.000 euro om onze jeugdaanpak 'Aanstormend Talent' te versterken. We krijgen een steeds beter beeld van jongeren in Tiel die overlast geven of crimineel gedrag vertonen, omdat we de samenwerking met partners hebben versterkt. Dit doen we via het Jeugd Preventie Team en de Veilig in en om Scholen-overleggen. Daardoor weten we beter wat er speelt en kunnen we sneller en gericht ingrijpen.
4.1.9	We wijzigen de regionale structuur voor de aanpak van ondermijning naar een slagvaardig Interventieteam voor het opvolgen van signalen en uitvoeren van controles.	2025	Op schema Het regionale interventieteam De Waarden (IDW) voor het sneller opvolgen van misstanden en het intensiever controles uitvoeren is sinds 1 april 2025 van start. De eerste integrale controles in het buitengebied (Groene nacht) en op een bedrijventerrein zijn in voorbereiding.
4.1.10	We onderzoeken een effectieve en efficiënte inrichting van de toezicht- en handhavingstaken in onze gemeente.	2025	Op schema Voor de zomer ontvangt de raad een raadsvoorstel om de taken van de Buitengewoon Opsporingsambtenaren (boa's) efficiënter en effectiever te organiseren. Daarnaast wordt ingezet op een meer integrale aanpak, zodat het werk van de boa's beter aansluit bij andere beleidsterreinen.
4.1.11	We breiden structureel onze capaciteit met betrekking tot toezicht en handhaving uit om onze informatiepositie op het vlak van ondermijnende criminaliteit te versterken en daadkrachtig handhavend op kunnen treden met onder andere het opleggen van bestuurlijke maatregelen.	2025	Op schema Bij de Omgevingsdienst Rivierenland (ODR) zijn de extra middelen voor toezicht en handhaving, als onderdeel van integrale bestuurlijke controles, in de dienstverleningsovereenkomst geborgd. We hebben een vacature voor een bestuurlijk handhavingjurist met BIBOB-taken uitgezet.

Nieuwe beleidsontwikkelingen

Lokaal niveau

We hebben een lokaal uitvoeringsplan GGZ: Zorg en Veiligheid opgesteld, met als doel structureel investeren op de weerbaarheid van kwetsbare inwoners en het daarmee voorkomen van zorg- en veiligheidsproblematiek in onze gemeente.

Regionaal niveau

Regionale aanpak zorgfraude Gelderland Zuid

Afgelopen jaar is een regionaal onderzoek uitgevoerd naar maatregelen om zorgfraude tegen te gaan. De aanbevelingen uit dit rapport om de basis voor de aanpak van zorgfraude op orde te krijgen, worden komende periode op regionaal niveau, met een vertaalslag naar de 13 gemeenten in Gelderland Zuid, verder opgevolgd en geïmplementeerd.

Onderzoek anti-institutioneel extremisme in De Waarden

Met de zeven gemeenten in De Waarden voeren we een onderzoek uit naar de mate waarin er in onze regio en gemeenten, in lijn met de landelijke trend, groepen en individuen aanwezig zijn die het vertrouwen in democratische instituties ondermijnen door onder andere het verspreiden van mis- en desinformatie, al dan niet met bereidheid tot gewelddadig verzet.

Het onderzoek moet handelingsperspectieven opleveren om onze weerbaarheid tegen deze mogelijke dreiging te vergroten en dient als input voor het plan van aanpak onder de veiligheidsprioriteit 'polarisatie en radicalisering'.

Nationaal niveau

Vuurwerkverbod

Het vuurwerkverbod in Nederland lijkt nu definitief te worden ingevoerd. Een meerderheid in de Tweede Kamer steunt het verbod, al dan niet onder voorwaarden als een effectief handhavingsplan tegen illegaal vuurwerk en compensatie voor de vuurwerkbranche.

Dit betekent dat consumenten geen vuurwerk meer mogen afsteken, al wordt er gesproken over georganiseerde vuurwerkshows als alternatief. Naar verwachting gaat het verbod in 2026 in. Invoering voor de jaarwisseling van 2025/2026 wordt niet haalbaar geacht.

4.2 Wijkgericht werken, inwonerparticipatie en regionale samenwerking

Wat willen we bereiken?

Excellente dienstverlening

De gemeente Tiel heeft de ambitie om zich te ontwikkelen tot excellente dienstverlener voor haar inwoners en partners (ondernemers, maatschappelijke instellingen en andere organisaties).

Net als alle andere gemeenten heeft de gemeente Tiel in essentie één doel: ten dienste staan van haar inwoners en partners. Dat doen we door elke dag verschillende publieke diensten aan te bieden. Deze diensten dragen bij aan een fijne stad om te wonen en aan de ondersteuning van inwoners die dat nodig hebben. We willen onze dienstbaarheid naar onze inwoners

en partners vergroten door onze publieke dienstverlening te verbeteren.

In de uitvoering van de opgave **Excellente Dienstverlening** werken vanuit de drie kernwaarden: vakmanschap, verbinding en vertrouwen met wijkgericht werken als belangrijke pijler.

Wijkgericht werken

In 'de wijk' komen veel opgaven, kansen en zorgen samen. Wijkgericht werken draagt bij aan passende oplossingen waarbij we onze inwoners beter van dienst kunnen zijn. We zorgen hiermee voor veerkrachtige wijken.

In de missie om dichterbij onze inwoners te staan, heeft iedere wijk een wijkwethouder en een wijkregisseur. Integraal en samen met inwoners en andere partners werken we aan wat er in een wijk toe doet: fijn wonen, werken en ontspannen.

Deze kansrijke manier van werken ontwikkelen we verder. Zo komt er voor iedere wijk een wijkplan dat actief onderhouden wordt. Onze wijkregisseurs weten wat er in de wijken gebeurt dankzij een sterk intern- en extern netwerk, waarin zij een aanjagende en regisserende rol hebben.

We ontwikkelen wijkgericht werken verder door. Op dit moment wordt wijkregie vaak ingezet vanuit het ruimtelijk domein. We streven echter naar een meer integrale aanpak, die als voorbeeld kan dienen voor al onze dienstverlening om thema's als leefbaarheid, veiligheid en toegang tot zorg met elkaar te verbinden in de wijken.

Communicatie en participatie

Onze communicatie ondersteunt het realiseren van maatschappelijke opgaven. We kiezen bewust voor focus en richten ons steeds meer op de uitdagingen en activiteiten uit het Coalitieakkoord.

We willen een open bestuurscultuur, waarbij iedereen kan bijdragen aan de best passende oplossing voor een probleem. Bij relevante opgaven bepalen we samen met management aan het begin van het traject de inzet van communicatie. Daarbij leggen we de nadruk op projecten met grote maatschappelijke impact, waarbij goede communicatie cruciaal is. Naast reguliere communicatieactiviteiten blijven we flexibel, zodat we kunnen inspelen op nieuwe ontwikkelingen.

We streven naar een integrale benadering van communicatie, participatie en dienstverlening, waarbij onze communicatiestrategie nauw aansluit op het Coalitieakkoord, het strategiedocument Veerkrachtig Tiel en de Toekomstvisie Tiel.

Om zo goed mogelijk besluiten te kunnen nemen - en om ieders belangen, zorgen, kansen en vragen inzichtelijk te maken - vinden we vroegtijdige communicatie en/of participatie belangrijk. De bestuurlijke afweging vindt vervolgens plaats in de raadzaal.

Regionale samenwerking

Samenwerken doen we niet alleen met onze inwoners en maatschappelijke partners, maar ook met medeoverheden. Onze ambitie is hierin een voortrekkersrol te nemen die past bij onze toekomstvisie.

We vinden het belangrijk om ‘samen’ doelen te bereiken. Via FruitDelta Rivierenland werken we al jaren succesvol samen met andere gemeenten in onze regio aan het

creëren van een optimale balans tussen economische groei en brede welvaart in de regio Rivierenland.

Wat gaan we ervoor doen?

	Actie	Jaar	Voortgang
4.2.1	We gebruiken een breed instrumentarium voor burgerparticipatie, waaronder een (digitaal) participatieplatform en burgerpanel. Op deze manier kunnen we samen met onze inwoners actief werken aan beleidsplannen en projecten voor onze stad.	2025	Op schema Eind 2024 is de doorontwikkeling van wijkgericht werken binnen de gemeente Tiel vastgesteld. De implementatie van deze doorontwikkeling vindt plaats via het uitvoeringsprogramma Excellente Dienstverlening. Aan de hand daarvan nemen we verdere stappen bij het inrichten van digitaal platform en burgerpanel.
4.2.2	We willen de bestuurscultuur verbeteren en stellen daarvoor een plan op. Aansluitend stelt de gemeenteraad een nieuw integriteitsprotocol op.	C	Op schema In het vierde kwartaal van 2024 heeft het college van burgemeester en wethouders de nieuwe gedragscode integriteit voor de ambtelijke organisatie vastgesteld. In hetzelfde kwartaal heeft de gemeenteraad ook de gedragscode integriteit voor het college van burgemeester en wethouders en de gemeenteraad vastgesteld. De gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders hebben in december 2024 een gezamenlijk integriteitsprotocol vastgesteld, waarin helder is vastgelegd hoe we nu handelen bij een vermoeden van een integriteitsschending.
4.2.3	We ontwikkelen wijkgericht werken verder door en versterken de inzet van onze wijkregisseurs als eerste aanspreekpunten voor onze wijken. Op bestuurlijk niveau heeft elke wijk en dorp in onze gemeente een bestuurlijk aanspreekpunt.	C	Op schema We hebben de Tielse manier van wijkgericht werken vastgesteld en een nieuw team van wijkregisseurs samengesteld. Vanaf 2025 hanteren we deze werkwijze. Voor al onze wijken en dorpen zijn wijkwethouders aangewezen

C = continu proces

4.2.4	Wij brengen de politiek dichterbij de burgers. Door bijvoorbeeld meer te communiceren over wat we doen en waarom. We komen ook letterlijk dichterbij door bijeenkomsten van ons college van burgemeester en wethouders en de informatieve raadscommissies ook buiten het stadhuis en de raadzaal te houden.	C	Op schema We ontwikkelen voor iedere wijk en dorp plannen en gebruiken onze reguliere communicatiekanalen in het proactief informeren van onze inwoners over besluiten en ontwikkelingen. Participatiebijeenkomsten worden zoveel mogelijk in de wijken georganiseerd, dicht bij de inwoners. De gemeenteraad organiseert in 2025 een cursus Politiek Actief om inwoners te enthousiasmeren voor de lokale politiek.
4.2.5	We nemen in de realisatie van de ambities voor onze stad bestuurlijk en ambtelijk actief deel aan regionale, provinciale en landelijke netwerken. Op landelijk en provinciaal niveau participeren we actief in de netwerken van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG).	C	Op schema We nemen actief deel aan bijeenkomsten van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) op landelijk en provinciaal niveau. We participeren actief in de M50, een netwerk van middelgrote gemeenten. We bouwen met de gemeenten uit de regio verder aan een stevig samenspel. Dit doen we onder andere door collegebezoeken, samenwerking met de RS4-gemeenten en deelname aan de regioreis.
4.2.6	We zetten in op lobby en verbinding richting de Regio Rivierenland, de provincie Gelderland en de rijksoverheid. Ook kijken we in gelegenheidscoalities hoe we onze gezamenlijke ambities kunnen waarmaken. Daarnaast willen we meer kennis en ervaringen uitwisselen met de centrumgemeenten in Gelderland (Doetinchem, Harderwijk en Zutphen) en worden we actief lid van het M50-platform van middelgrote gemeenten in Nederland.	C	Op schema We investeren in de relaties en het netwerk van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG), de M50, de provincie Gelderland en de gemeenten in de regio Rivierenland. Daarnaast zetten we volop in op samenwerkingen tussen gemeenten en de Rijksoverheid. We hebben het college van Gedeputeerde Staten in Tiel ontvangen voor een werkbezoek. We hebben als gemeente Tiel of samen met Regio Rivierenland diverse werkbezoeken georganiseerd voor Statenleden, Tweede Kamerleden en ministeries. Samen met de centrumgemeenten in Gelderland zetten we in op kennisdeling binnen de thema's woningbouw en stadsontwikkeling.

4.2.7	Wensen en behoeften over de openbare ruimte zijn opgehaald bij bewoners en vertaald in wijkplannen met concrete acties die integraal worden uitgevoerd. De leden van het college van burgemeester en wethouders en de gemeenteraad gaan actief de wijken bezoeken.	C	Op schema De vertaling van wensen en behoeften van bewoners in wijkplannen blijft een continu proces waarbij we jaarlijks kijken naar nieuwe acties en aandachtspunten voor een wijk. Voor 2025 hebben we een incidenteel budget van 300.000 euro voor wensen uit de wijk. Hiermee willen we de quickwins in de wijk oppakken.
4.2.8	We organiseren jaarlijks, namens de gemeenteraad, een 'Kijk in de Wijk'. Op deze manier komt de gemeenteraad op een informele manier in contact met onze bewoners en zien zij meteen wat er speelt en leeft in de wijk.	C	Op schema Er wordt voor iedere wijk een 'Kijk in de Wijk' georganiseerd. In Tiel West en Passewaaij heeft in het voorjaar van 2025 een 'Kijk in de wijk' plaatsgevonden. In mei krijgt dit initiatief een vervolg in Tiel Noord. We zetten dit proces doorlopend voort, waarbij we actief blijven luisteren naar wat er speelt in de wijk en hierop inspelen.

Nieuwe beleidsontwikkelingen

Op ieder programmaonderdeel heeft de gemeente te maken met een continue ontwikkeling van de omgeving. Het gaat hier om (beleids)ontwikkelingen op zowel lokaal, regionaal als nationaal niveau.

Lokaal niveau

Excellente Dienstverlening

De visie op Excellente Dienstverlening is eind 2024 vastgesteld. Inmiddels zijn we aan de slag met de uitwerking hiervan.

Regionaal niveau

Geen nieuwe ontwikkelingen.

Nationaal niveau

Geen nieuwe ontwikkelingen.

Financiële afwijkingen

Binnen dit programma rapporteren we de volgende afwijkingen van de begroting van meer dan € 75.000:

Onderwerp	2025	2026	2027	2028
Overige afwijkingen < € 75.000	19 N			
Totaal afwijkingen programmabudgetten	19 N			
Budgettaire neutrale mutaties:				
Kosten opvang Oekraïners	94			
Overige mutaties	80	70	70	70

Algemene baten en lasten

Algemene dekkingsmiddelen

Binnen dit programma rapporteren we de volgende afwijkingen van de begroting van meer dan € 75.000:

Onderwerp	2025	2026	2027	2028
Ontvangen bijdrage overhead i.v.m. overnemen taken vanuit Regio Rivierenland	193V	193V	193V	193V
Algemene uitkering	737V	211V	353V	490V
Overige verschillen < € 75.000	22N	8N	8N	8N
Totaal afwijkingen programmabudgetten	908V	396V	538V	675V

Algemene uitkering

Na het verschijnen van de septembercirculaire 2024 bleek dat het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) onjuiste cijfers had gebruikt om het volume accres vast te stellen. Dit is gecorrigeerd in de decembercirculaire en leidt tot een verhoging van de algemene uitkering van ruim 200.000 euro in 2025 en 2026, oplopend naar 500.000 euro in 2028.

In het Centraal Economisch Plan heeft het Centraal Planbureau nieuwe groeiramingen opgenomen. Met name voor de lonen en prijzen is de raming verhoogd. De gemeente Tiel ontvangt daarvoor structureel ruim 900.000 euro extra. We brengen hierop in mindering de verhoging van de DVO voor Toezicht en Handhaving die het gevolg is van hogere uurtarieven bij de Avri. We hebben hiervoor in totaal € 235.000 opgenomen bij de budgettaire neutrale mutaties in deze voortgangsrapportage. Het restant ad € 670.000 houden we voorlopig beschikbaar voor verwachte prijsstijgingen die nog niet in onze begroting zijn verwerkt

In de voorjaarsnota van het Rijk zijn extra middelen voor de gemeenten opgenomen om het financieel ravijn enigszins te dempen en de tekorten op de Jeugdzorg af te dekken. Dit heeft met name gevolgen voor het meerjarenperspectief vanaf 2026. In de Besluitvoorbereidende commissie van 14 mei 2025 bent u hierover geïnformeerd. We nemen dit mee in de Perspectievennota.

Enkele onderdelen hebben al betrekking op 2025. We kunnen daarom in deze voortgangsrapportage 514.000 euro aan extra inkomsten ramen.

In de meicirculaire, die we in deze voortgangsrapportage nog niet hebben kunnen verwerken, vindt een nadere update en precisering van de cijfers vanaf 2026 plaats. Mochten daaruit nog grote afwijkingen komen, dan informeren we u zo spoedig mogelijk over de gevolgen hiervan.

Resumerend zijn dit de mutaties in de algemene uitkering:

Bedragen x € 1.000	2025	2026	2027	2028
Correctie volume accres decembercirculaire	223 V	211 V	353 V	490 V
Extra vergoeding hogere lonen en prijzen	905 V	905 V	905 V	905 V
Oormerking voor hogere lonen en prijzen	905 N	905 N	905 N	905 N
Gevolgen voorjaarsnota voor 2025	514 V			
Totaal effect algemene uitkering	737 V	211 N	353 N	490 N

Paragrafen

Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

De gemeente Tiel heeft een groot vermogen geïnvesteerd in kapitaalgoederen in de vorm van wegen, riolering, groen, civiele kunstwerken, gebouwen en andere zaken. Het onderhoud van deze kapitaalgoederen is van groot belang voor het zo goed mogelijk functioneren van de gemeente op verschillende beleidsterreinen zoals veiligheid, vervoer, recreatie, onderwijs en welzijn.

Het onderhoud van de kapitaalgoederen is vastgelegd in beleids- en beheerplannen. Voor openbare ruimte zijn deze nu verwerkt in een Jaarplan Openbare ruimte (JOR). Voor ons vastgoed gaan wij het komende jaar ook hiermee aan de slag.

In deze paragraaf gaan we in op de laatste ontwikkelingen en de voortgang van de planning van het Jaarplan Openbare ruimte (JOR).

Openbare ruimte

Ontwikkelingen

Voor wegen, openbaar groen, begraafplaatsen en verlichting zijn in 2024 beheerplannen vastgesteld. Samen met het Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP) en het Beheerplan Civiele Kunstwerken kijken we welke projecten integraal uitgevoerd kunnen worden.

Het geheel aan integrale en sectorale projecten worden verwerkt in een jaarlijks opgesteld onderhoudsplan (JOR). Onderstaand wordt de voortgang van de planning aangegeven.

Voortgang planning

Project	Jaar uitvoering	Bedrag	Voortgang
Herinrichting en onderhoud Nieuwe Tielseweg (Oost/West)	2024-2027	3.900.000 euro	Conform planning
Waardenburglaan-Teisterbantlaan (fase 1)	Q3 2025-Q1 2026		
Teisterbantlaan-Brugstraat (fase 2)	start Q2 2026		
Brugstraat-Rechtbankstraat (fase 3)	2027		
Rioolvervangings Roos Vosstraat	2025	964.500 euro	In voorbereiding
Rioolvervangings Jhr. A.W. van Borsselestraat Wadenhoijen	2025	500.500 euro	In voorbereiding
Inrichting fietsvoorziening Passewaayse Hogeweg (inclusief omzetten persriool naar vrijverval afhandeling van onderzoek)	2025	1.270.000 euro	In voorbereiding
Rioolvervangings Dodewaardlaan	2025	292.050 euro	Herziene planning uitvoering start Q2
Rioolvervangings Zwaluwstraat	2023	473.625 euro	Afgerond
Baggerwerkzaamheden havens	tot en met 2026	650.000 euro	In uitvoering (veerstoep) en voorbereiding (Waalhaven)
Reconstructie kruising Papesteeg/Teisterbantlaan (rotonde)	2024 en verder	1.659.000 euro	In uitvoering
Revitalisering Wadenhoijenlaan e.o. (Tiel-West)	2024 en verder	6.835.000 euro	Start uitvoering Q3 2025
Revitalisering Binnenstad (centrum)	2024 en verder	7.744.000 euro	Conform aangepaste planning
Rioolvervangings Gasthuislingelaan	2024 en verder	865.000 euro	Voorbereiding
Rioolvervangings Stationsweg-Stationsplein	2024 en verder	776.000 euro	Herziene planning, relatie Veilingkwartier
Herinrichting en onderhoud Inundatiekanaal (Tiel-West)	2024 en verder	568.000 euro	In voorbereiding
Rioolvervangings Dr. Asjeslaan	2026	3.000.000 euro	Conform planning
Rotonde Schaarsdijkweg	2026	500.000 euro	Conform planning

Rioolvervangings- en vergroening Thorbeckestraat	2026	780.000 euro	Conform planning
Rioolvervangings- Daver	2025	188.000 euro	In voorbereiding
Rioolvervangings- Pijnacker-Hordijkstraat	2026	435.000 euro	In voorbereiding
Watermaatregelen Vogelbuurt	2025	675.000 euro	In uitvoering
Speelplek Hertog Arnoldstraat	2025	258.000 euro	In voorbereiding
Herinrichting Teisterbantlaan	2026	800.000 euro	In voorbereiding
Wateroverlast De Praam	2026	650.000 euro	Gepland
Wateroverlast De Hennepe	2026	307.000 euro	Gepland
Rotonde Havendijk-Grotebrugsegrintweg	2025	70.000 euro	In voorbereiding
Aanplant bomen langs Fietspaden Passewaaij	2025	200.000 euro	Gepland

Vastgoed

Ontwikkelingen

Het college van burgemeester en wethouders heeft op 31 mei 2023 het Integraal Huisvestingsprogramma (IHP) vastgesteld. De uitvoeringsplannen voor een viertal projecten worden in juli 2025 aan de gemeenteraad ter besluitvorming voorgelegd.

Bedrijfsvoering

1 Robuust financieel beleid

Wat willen we bereiken?

Financieel staan we er beter voor ten opzichte van eerdere jaren. De meerjarenbegroting wordt voor het jaar 2025 sluitend aangeboden. Alle gemeenten worden vanaf 2026 geconfronteerd met hoge kortingen op de algemene uitkering. Dat is de hoofdoorzaak waarom onze meerjarenbegroting vanaf 2026 niet sluitend is.

Recent hebben we een goedkeurende verklaring gekregen van onze accountant. De afgelopen jaren had Tiel grote uitdagingen en een beperkt huishoudboekje. Met sober en doelmatig beleid is een positieve trend in gang gezet. Nog steeds betekent dat zorgvuldige keuzes maken, prioriteiten stellen, soms ook 'nee' durven zeggen en samen kijken wat wel mogelijk is. We blijven scherp aan de wind varen als het om geld draait.

Wat gaan we ervoor doen?

	Actie	Jaar	Voortgang
5.1.1	De ambities en speerpunten van het coalitieakkoord 2022-2026 aangevuld met actiepunten uit de perspectievennota's en nieuw beleid vertalen we in de programmabegroting 2023 en volgende jaren. De programmabegroting is een inhoudelijke en financiële uitwerking van onze plannen. We realiseren ons dat we prioriteiten moeten stellen en programmeren onze ambities over de volledige bestuursperiode.	C	Op schema We hebben onze ambities vertaald in acties. Uit de 'midterm review' en de jaarrekening 2024 blijkt dat veel van onze voorgenomen acties op schema liggen of uitgevoerd zijn.
5.1.2	We gaan voor een sluitende meerjarenbegroting. We durven keuzes te maken en realiseren ons dat de wensen voor onze stad altijd groter zijn dan onze gemeentefinanciën.	C	Op schema Tot en met 2025 is de begroting sluitend. Voor 2026 en de daaropvolgende jaren heeft de gemeente Tiel bestuurlijk de Tielse strategie vastgesteld en omarmd. Hierbij volgen we het advies van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) met het onderzoeken van eventuele ombuigingsmogelijkheden binnen medebewindstaken. Ons uitgangspunt is en blijft dat we voor 2026 een sluitende begroting presenteren.
5.1.3	Om onze ambities te verwezenlijken, zoeken we actief naar subsidies en sponsors. We investeren hiervoor in onze ambtelijke organisatie.	C	Op schema Binnen de formatie is ruimte vrijgemaakt voor een medewerker die zich richt op het binnenhalen van externe middelen. We hebben subsidies ontvangen voor: • Versterking onafhankelijke cliëntondersteuning: 50.000 euro • Eenvoudige maatregelen fietsveiligheid: 100.000 euro

Nieuwe beleidsontwikkelingen

Op ieder programmaonderdeel heeft de gemeente te maken met een continue ontwikkeling van de omgeving. Het gaat hier om (beleids)ontwikkelingen op zowel lokaal, regionaal als nationaal niveau.

Lokaal niveau

Geen nieuwe ontwikkelingen

Regionaal niveau

De begrotingscirculaire van de provincie Gelderland 2026 is inmiddels ontvangen. De provincie toont veel begrip voor de

C = continu proces

verslechterde financiële posities van gemeenten vanaf 2026.

Nationaal niveau

Financiële onzekerheid vanaf 2026

Het zogenoemde ravijnjaar, dat aanvankelijk in 2026 werd verwacht, is op basis van de recente uitkomsten van de Voorjaarsnota 2025 deels verschoven naar 2028. Daarmee is het tekort op korte termijn deels gedempt, maar niet opgelost.

We gaan, samen met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), nog steeds door met onze lobby richting het Rijk, zodat er ook voor 2028 blijvende oplossingen komen. Het is essentieel dat het Rijk de gemeenten tijdig duidelijkheid en voldoende middelen biedt om hun taken goed te blijven uitvoeren.

Gevolgen inflatie en CAO

De inflatie is de afgelopen jaren ongekend hoog geweest. Inmiddels daalt deze licht, maar ook dit jaar zijn de percentages in Nederland hoger dan elders binnen de EU.

Recentelijk is er een nieuw CAO-gemeenteambtenaren afgesloten met daarin voor de komende twee jaar een lagere loonaanpassing dan in de vorige CAO. Dit heeft gevolgen voor onze eigen personeelslasten, maar ook van die van de verbonden partijen waar wij aan meebetalen.

Door het Rijk worden we gecompenseerd voor deze loon/prijzontwikkeling. We hebben hiervoor in onze begroting een stelpost van 670.000 euro opgenomen. Zie hierover ook het hoofdstuk Algemene baten en lasten.

2 Dienstverlening en gemeentelijke organisatie

Wat willen we bereiken?

We willen de dienstverlening aan onze inwoners verbeteren. In de Visie op Excellente Dienstverlening leggen we vast welke verbeteringen we willen doorvoeren. Ook werken we aan een optimale besluitvorming binnen ons bestuur en verbeteren we de bedrijfsvoering van onze organisatie.

Het is essentieel om te erkennen dat toekomstgericht vakmanschap van ambtenaren één van de grootste uitdagingen is voor de komende jaren. We zorgen ervoor dat onze medewerkers optimaal zijn toegerust om hun taken professioneel, toekomstgericht, innovatief en met lef aan te pakken.

Dit vereist investeringen in werving en selectie, goed werkgeverschap en opleiding en ontwikkeling op alle niveaus binnen de organisatie. Het succes van de gemeente hangt immers af van de kwaliteit en veerkracht van haar ambtenaren.

Ten aanzien van het onderdeel informatieveiligheid en privacy streven we ernaar om in control te zijn (optimale veiligheid). Dat betekent voldoen aan de Baseline Informatieveiligheid Overheid (BIO) en handelen in lijn met de privacywetgeving (AVG). Dit doen we met beleid en procedures over informatiebeveiliging en privacy én het actualiseren en implementeren van maatregelen en technische oplossingen.

Wat gaan we ervoor doen?

	Actie	Jaar	Voortgang
5.2.1	Onze ambtelijke organisatie breiden we uit. Dat is nodig om het fundament weer op orde te brengen. We stellen structureel budget beschikbaar voor het aantrekken van nieuwe medewerkers.	C	Op schema Openstaande vacatures worden vervuld. Sommige vacatures zijn moeilijk te vervullen en we zien dat ook de externe markt niet altijd meer een oplossing biedt. We werken aan een permanente arbeidsmarktcampagne, die in het derde kwartaal van 2025 wordt geëvalueerd. Daarnaast heeft de gemeente Tiel in 2024 een VNG-subsidie van 250.000 euro ontvangen voor het opschalen van het mentorprogramma voor jonge en zij-instromende ambtenaren. Door de strategische inzet van de ontvangen subsidie kunnen we efficiënt gebruik maken van onze middelen.
5.2.2	We ontwikkelen actieve arbeidsmarktcommunicatie om talentvolle medewerkers te werven en investeren tegelijkertijd in het leren en ontwikkelen van al onze medewerkers.	C	Op schema Via de website www.bouwen-aan-tiel.nl kunnen potentiële medewerkers een koffiegesprek aanvragen om op een laagdrempelige manier te verkennen of werken bij de gemeente Tiel bij hen past. De in het vierde kwartaal van 2024 gelanceerde Tiel University ondersteunt het leren en ontwikkelen in de organisatie.
5.2.3	We vernieuwen ons beeldmerk en werken aan het imago van onze organisatie. We sluiten aan bij modern en aantrekkelijk werkgeverschap en investeren in flexibel en opgaven gestuurd werken.	C	Op schema Daar waar gewenst en noodzakelijk vernieuwen we onze communicatiemiddelen, uitingen en beeldmerk. Dit om aan te sluiten bij ontwikkelingen in de samenleving, de eigen organisatie en de ambities van de gemeente Tiel. Onder de noemer 'Samen bouwen aan de toekomst van Tiel' positioneren we de gemeente Tiel als een aantrekkelijk werkgever. Samen met onze opgavemanagers geven we het opgavegericht werken steeds verder vorm.

C = continu proces

5.2.4	Om de dienstverlening aan onze inwoners te verbeteren, gaan we onze servicenormen herwaarderen en de klantgerichtheid bevorderen.	C	Op schema In januari 2025 zijn we gestart met de uitvoering van de eerste 7 van de 14 projecten uit het uitvoeringsprogramma Excellente Dienstverlening 2025 – 2026. Deze projecten verlopen conform planning. In de maanden mei en juni leveren we eerste resultaten op die voor inwoners merkbaar zijn.
5.2.5	We gaan informatiebeveiliging beter verankeren. We vergroten organisatiebreed de bewustwording, nemen maatregelen om digitale inbreuken vroegtijdig te kunnen ondervangen en versterken de beveiliging van onze informatiesystemen.	C	Op schema Organisatiebreed wordt de bewustwording voor informatiebeveiliging en privacy vergroot. De beveiliging van onze systemen loopt op schema. Het voorkomen van digitale inbreuken vraagt om continue alertheid. Daar ligt de focus op.
5.2.6	De richtlijnen voor cybersecurity worden steeds strenger.	C	Op schema De bij de NIS2-richtlijn horende uitvoeringstaken zijn ondergebracht bij de Belastingssamenwerking West-Brabant (BWB) en worden uitgevoerd door de Chief Information Security Officer (CISO). De CISO werkt in opdracht voor onze gemeente en is in dienst bij de Belastingssamenwerking West- Brabant (BWB).
5.2.7	In 2025 starten we met de uitvoering van eerste verbetermaatregelen via het Uitvoeringsprogramma Excellente Dienstverlening.	C	Op schema Vanaf januari 2025 zijn de eerste 7 van de 14 projecten uit het Uitvoeringsprogramma Excellente Dienstverlening opgestart. Alle projecten lopen op schema. De verzending van welkomstpakketten aan nieuwe inwoners is inmiddels gerealiseerd. In juni 2025 leveren we tenminste de volgende concrete resultaten op voor onze inwoners: • De lancering van het inwonerspanel. • Het ophalen van inwonersfeedback over onze dienstverlening aan de fysieke balies van het stadhuis (project evaluatie-tool). • De start van een leefbaarheidsonderzoek onder inwoners voor de wijkmonitor. De start van de leergang voor ambtenaren, college- en raadsleden.

Nieuwe beleidsontwikkelingen

Op ieder programmaonderdeel heeft de gemeente te maken met een continue ontwikkeling van de omgeving. Het gaat hier om (beleids)ontwikkelingen op zowel lokaal, regionaal als nationaal niveau.

Lokaal niveau

Datagedreven werken

Datagedreven werken is een ontwikkeling die volop in de spotlights staat. Dat zien we niet alleen in onze organisatie, maar ook bij onze samenwerkingspartners. We hebben een datateam dat in staat is om actief de afdelingen te ondersteunen in het datagedreven werken.

Regionaal niveau

Geen nieuwe ontwikkelingen.

Nationaal niveau

Het aantal vacatures bij gemeenten is in de tweede helft van 2024 met 8,4 procent gedaald ten opzichte van dezelfde periode een jaar eerder. Vooral in het vierde kwartaal was sprake van een scherpe afname (-16%). Daarmee lijkt een einde te komen aan jarenlange groei die zorgt voor een duidelijke trendbreuk in de gemeentelijke arbeidsmarkt.

Vacatures voor trainees en stagiairs laten landelijke wel een stijgende lijn zien.

Gemeenten zetten hiermee in op verjonging van hun personeelsbestand en bereiden zich voor op de gevolgen van de vergrijzing.

Ondanks de daling in vacatureplaatsingen zijn gemeenten volop in beweging als het gaat om werving en personeelsbeleid. Gemeenten zoeken creatieve nieuwe manieren om toch mensen te vinden voor de lastig te vervullen vacatures die soms erg lang openstaan.

(Bron: Vacaturemonitor van A&O fonds Gemeenten)

Gerealiseerde acties coalitieakkoord

Hieronder de lijst van gerealiseerde acties t/m de begroting 2025.

In de begroting 2025 zijn de gerealiseerde acties tot en met 2024 vervallen. De nieuw opgevoerde acties in de begroting 2025 zijn doorgenummerd. Er is gekozen voor doornummering om de acties die voortkomen uit het coalitieakkoord 2022-2026 synchroon door de meerjarenbegroting te laten lopen. U treft dus geen lege regels aan in de tabellen "Wat gaan we ervoor doen?". Nieuwe acties die een directe relatie hebben met bestaande acties zijn zoveel mogelijk samengevoegd. Geheel nieuwe uit te voeren acties voor de begroting 2025 zijn doorgenummerd.

Lijst met vervallen acties

Programma	Vervallen actienummers t/m de begroting 2025
Leefomgeving	1.1.1, 1.1.2, 1.1.3, 1.1.9, 1.1.12 en 1.2.2
Vitale stad	2.1.3, 2.3.8, 2.3.9 en 2.4.10
Mens en Samenleving	3.1.1 en 3.1.6
Inwoners	4.1.5 en 4.1.7

Programma: Leefomgeving			
	Actie	Jaar	Voortgang
1.1.1	We hebben al een grote veegwagen om onkruid en zwerfafval op te ruimen. Maar die veegwagen kan niet op de kleinere paden. Daarom schaffen we een kleine veegwagen en een borstelmachine aan om het onkruid op verharding beter en effectiever te bestrijden.	2023	Vooruitlopend op de aanschaf, is gekozen voor de inhuur van een kleine veegwagen waarmee we momenteel werken om het onkruid op verharding beter en effectiever te bestrijden. De borstelmachine is aangeschaft en vanaf mei 2023 operationeel.
1.1.2	Het opruimen van zwerfafval lukt ons niet alleen. We hebben de hulp van onze inwoners hard nodig. Bij het schoon en netjes houden van Tiel krijgen we als gemeente ondersteuning van een groot aantal vrijwilligers. Daar zijn we dankbaar voor want deze mensen zijn onmisbaar voor onze stad. In onze waardering voor hun inzet, bieden we onze vrijwilligers toegang tot goed materiaal en de mogelijkheid van een vergoedingsregeling. Voor het geven van een positieve impuls aan het (vrijwillig) meewerken van inwoners bij het onderhouden van de openbare ruimte, maken we extra middelen vrij.	C	De inzet van vrijwilligers bij het schoon en netjes houden van Tiel wordt gecoördineerd door Stichting Duurzaam Rivierenland en Tiel Tip Top. Deze organisaties hebben een subsidie toegekend gekregen voor een periode van drie jaar.
1.1.3	Grote evenementen zorgen voor veel (zwerf)afval. Om dit te beperken gaan we afspraken maken met de organisatoren van deze evenementen.	2023	Bij het verlenen van een evenementenvergunning is vastgelegd dat het terrein schoon achter gelaten moet worden. Sinds dit jaar wordt het terrein waar het evenement plaatsvindt voor- en achteraf geïnspecteerd. Met ingang van 1 juli 2023 is vanuit de landelijke Regeling kunststofproducten voor eenmalig gebruik een verbod op het eenmalig gebruik van kunststof drinkbekers. Deze reductiemaatregel zorgt voor een vermindering van (plastic) zwerfafval.

C = continu proces

1.1.9	We vinden het belangrijk dat de fietspaden in onze gemeente in goede staat zijn. In fases geven we invulling aan het plan 'Tiel Fietsvriendelijk' waarbij we inzetten op het versneld inspecteren van alle fietspaden en oplossen van acute knelpunten. In het behalen van een optimaal resultaat met zo min mogelijk overlast voor de weggebruiker, combineren we waar mogelijk het onderhoud aan de fietspaden met overige onderhoudswerkzaamheden.	2024	Acute knelpunten zoals wortelopdruk (wortelgroei in de wegconstructie) op de fietspaden, zijn eind 2024 opgelost.
1.1.12	Wensen en behoeften over de openbare ruimte zijn opgehaald bij bewoners en vertaald in wijkplannen met concrete acties die integraal worden uitgevoerd.	2025	Opgenomen in programma 4; 4.2.7
1.2.2	We willen een gastvrije stad zijn voor inwoners en bezoekers. Daarom verhogen we de parkeertarieven niet.	2024	We hebben de parkeertarieven niet verhoogd, met uitzondering van de jaarlijkse indexatie voor parkeervergunningen.

Programma: Vitale Stad			
	Actie	Jaar	Voortgang
2.1.3	Starters en jonge gezinnen op de woningmarkt bieden we meer kansen, door het inzetten van startersleningen.	2024	De nieuwe verordening voor de Starterslening is op 1 maart 2024 in werking getreden. Dit heeft dit jaar geleid tot het toewijzen van 25 startersleningen.
2.3.8	We richten binnen het Flipje- en Streekmuseum een Tweede Wereldoorlog bezoekerscentrum in en sluiten aan bij de internationale Liberation Route. We vieren en herdenken dit jaar 80 jaar vrijheid.	2024	Het Tweede Wereldoorlog Informatiecentrum in het Flipje- en Streekmuseum is geopend. We hebben ons aangesloten bij de internationale Liberation Route ter herdenking van de Tweede Wereldoorlog. Deze route is sinds 3 mei 2024 online beschikbaar met wandel- en fietsroutes langs plekken van herinnering in de gemeente Tiel en Rivierenland. Voor de herdenking van 80 jaar vrijheid zijn plannen opgesteld voor de viering hiervan op 5 mei 2025.
2.3.9	We maken een Meerjarenplan voor de toeristische promotie van onze stad. Wij zetten onze promotie in voor bezoekers, bewoners en bedrijven. Voor de toeristische promotie van onze stad maken we gebruik van citymarketing. Hiervoor gaan we met onze inwoners en ondernemers samenwerken in een platform. We maken hierin concrete plannen en leggen verbindingen om het merk 'Tiel' te versterken.	2024	Voor de promotie van onze stad bij bezoekers, bewoners en bedrijven (3B's) hebben we samen met de Ondernemers Coöperatie Tiel (OCT), Hart van Tiel (HvT) en het Flipje- en Streekmuseum de Stichting Promotie Tiel opgericht. In september 2024 heeft de Stichting Promotie Tiel haar ambassadeurs en het marketingplan gepresenteerd. Voor de uitvoering van dit plan is subsidie verleend.

2.4.10	Langs de A15 komt de 'De langste boomgaard' van Europa: 33 kilometer aan fruit-, laan- en sierbomen geplant in de groene strook tussen de A15 en het geluidsschermbaan van de Betuweroute. We nemen dit mee in het OER-programma (Opwek Energie op Rijksgrond 2.4.6).	2024	Actie is opgenomen in 2.4.6
--------	--	------	-----------------------------

Programma: Mens en Samenleving			
	Actie	Jaar	Voortgang
3.1.1	We draaien de bezuiniging op de individuele inkomensvoeslag terug. De inkomensvoeslag bedroeg 35% van de bijstandsnorm en gaat terug naar 40%.	2023	De individuele inkomensvoeslag is vanaf 2023 structureel 40% van de bijstandsnorm. De voeslag wordt jaarlijks eenmalig uitgekeerd.
3.1.6	Het mantelzorgcompliment in de vorm van een Flippas verhogen we van 75 euro naar structureel 125 euro per jaar.	2024	Het mantelzorgcompliment in de vorm van een Flippas is verhoogd naar structureel € 125,00 per jaar. Er zijn meer complimenten uitgedeeld. We weten mantelzorgers steeds beter te bereiken.

Programma: Inwoners			
	Actie	Jaar	Voortgang
4.1.5	In 2022 besteden we de camera's voor toezicht op de openbare orde opnieuw aan en starten we de evaluatie van het huidige cameratoezicht. De camera's worden begin 2023 vervangen en de evaluatie loopt in 2023 door.	2023	Alle camera's zijn geëvalueerd, met als laatste die in het centrum. De aanbesteding en implementatie van nieuwe camera's heeft veel ambtelijke capaciteit gekost en de aanschaf heeft tot eenmalige overschrijding van het budget geleid.
4.1.7	We stellen een lokale uitvoeringsagenda op om huiselijk geweld en kindermishandeling tegen te gaan en voeren die vervolgens uit.	2024	De lokale aanpak tegen huiselijk geweld en kindermishandeling is vastgesteld. De uitvoering ervan is belegd en de gemeenteraad is geïnformeerd met een informatienota.

Begrotingswijziging

Hieronder het overzicht per programma van alle afwijkingen. Het overzicht is gesplitst in een overzicht met budgettaire consequenties (tabel 1) en een overzicht met de concernbrede budgettaire neutrale mutaties, die veelal over meerdere programma's heen lopen (tabel 2). De overzichten samen vormen de vast te stellen begrotingswijziging.

Zoals in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is voorgeschreven zijn hierin de mutaties op de reserves afzonderlijk vermeld. En ook de mutaties in de investeringen en voorzieningen verwerken we in de begrotingswijziging.

Tabel 1: Afwijkingen op de programmabudgetten die van invloed zijn op het resultaat

	2025		2026		2027		2028	
Bedrag x € 1.000	Uit-gaven	In-kom-sten	Uit-gaven	In-kom-sten	Uit-gaven	In-kom-sten	Uit-gaven	In-kom-sten
Leefomgeving	245	302	0	0	0	0	0	0
Vitale stad	282	269	6	0	6	0	6	0
Mens en samenleving	-113	133	-1	16	-23	0	-23	0
Inwoners	19	0	0	0	0	0	0	0
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	704	1.612	690	1.086	690	1.228	690	1.365
Totaal exploitatie	1.137	2.316	695	1.102	673	1.228	673	1.365
Balans								
Mutaties investeringen	543	0	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	133	40	0	0	0	0	0	0
Mutaties voorzieningen	0	0	0	0	0	0	0	0

Tabel 2: Concern budgettaire neutrale mutaties

	2025		2026		2027		2028	
Bedrag x € 1.000	Uit- gaven	In- kom- sten	Uit- gaven	In- kom- sten	Uit- gaven	In- kom- sten	Uit- gaven	In- kom- sten
Leefomgeving	1.087	482	158	0	158	0	158	0
Vitale stad	1.639	947	132	0	7	0	7	0
Mens en samenleving	981	419	459	120	459	120	264	120
Inwoners	153	94	70	0	70	0	70	0
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	452	2.370	420	1.119	545	1.119	740	1.119
Totaal exploitatie	4.312	4.312	1.239	1.239	1.239	1.239	1.239	1.239
Balans								
Mutaties investeringen	0	0	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	1.347	-244	28	-499	28	-409	28	-409
Mutaties voorzieningen	0	0	0	0	0	0	0	0

Notities

Notities

Notities

Gemeente Tiel
Achterweg 2
4001 MV Tiel

Postbus 6325
4000 HH Tiel

(0344) 637 111
gemeente@tiel.nl

www.tiel.nl

© Copyright 2025, Gemeente Tiel.
Alle rechten voorbehouden.

Juli 2025